

ఆంధ్రప్రదేశ్

308529

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2. చెన్నపట్టణము 1915 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9 వ తేది గురువారము No 138
నంపుటము. ౨. రాక్షసనామ సంవత్సర శ్రావణ బహుళ అమావాస్య ౩౦. సంచిక ౧౩౮

గాంధీర్వ ఫూటు హార్మోనియములు.

హిందూస్థానీ కన్యాటక కీర్తనలకు తగినట్లుగా ప్రత్యేకము రియారు చేయబడినవి.

1 నెం. ఫూటు రూ॥ 20-0-0
8 సెం॥ గారంటీ 2 నెం. ఫూటు రూ॥ 20-0-0 2 సెం॥ గారంటీ వై హార్మోనియములు తృప్తికరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మావద్దను 17-లు మొదలు ఆ నేకయితర హార్మోనియములగులభు. ఉపాధ్యాయులు లేకనే స్వయముగా హార్మోనియం వాయించ నేర్చుకొనుటకు తగిన గ్రంథమునం దిప్పుడు శ్రీమాన్ బల్లారికృష్ణమా చార్యుల వారి నాటకపాటలు సహాగలవు విశేషముగా ఖగ్యగుయన్న విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతుడు. వెల 2 రూపాయల మాత్రమే. రోజుక, సింగరు, రాశీ, సర్, హంబరు, ట్రయింపు నేకల్ను కావలసినవారు మాకు వ్రాయుడు.

మద్రాసు పోస్టు సప్లయింగ్ ఏజన్స్ సి, 15 బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

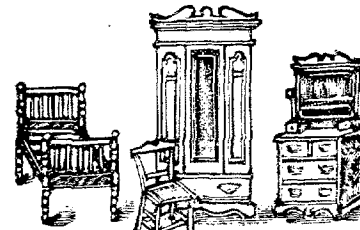
మోటారు బండ్లు

ప్రస్తుతము కాకినాడ నుండి కోటిపల్లి వెళ్లుటకు బండి మీద నుమారు ౧౦ గంటల కాలము పట్టుచుండెను. ఇదియు గాక మార్గమందు దొంగల భయముకూడ విస్తారముగా కలుగుచున్నది. ఈ దిగువ కంపెనీవారు ప్రయాణికుల సదాచాయమును నాలోచించి సెప్టెంబరు 15 తేదీనుండి గాని వీలును బట్టి అంతకుముందుగా గాని మోటారులను కాకినాడ నుండి కోటిపల్లి వరకు నడుపుటకు ఏర్పాటు చేసివారు. గనుక ఆందరకు తెలియజేయడమైంది. మోటారుబండ్లు కావలసినవారు ఈ దిగువ కంపెనీవారికి వ్రాసిన మంచిది వారకగులవు.

The English Motor transit Company.
Automobile Engineers
Proprietor, A. SUBBARAYADU
COCANADA.

ఇంగ్లీషు మోటారు ట్రాన్సిటు కంపెనీ,
ఆటోమొటోలు ఇంజనీయరు,
ఆచంట నువ్వారాయుడు ప్రాద్రయిటరు, కాకినాడ సచిత్రముగు కేటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మీకు గావలసిన సామానులన్నియు ఇతిర చోట్లకన్న మిక్కిలి సరసముగా నిక్కడ చిక్కనప్పు డెక్కువ వ్యయమేల కనీకొనెదరు?

కుప్పీలు మొగలగు కొయ్యకనులను కేయు డి. సి. రావు అందు కంపెనీ జనరల్ షేటర్స్ రోడ్డు. మదరాసు ఎస్. సి.

నాగపుర వస్తుప్రదర్శన కాలయం దియ్యబడిన పతకము.
గొప్ప గొప్ప వారిచే వేసిన వేలు యోగ్యతా పత్రములు పొందిన
అమృతాంజనము ఆన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనము

అమృతశబ్దమూడినిగల మాయమందుగాదు. పోలియంట నుండ దగినది. వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము. అన్నిచోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది. నకలుమంతులవలన మోసముగలుగును పంచ బాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగుదు

అమృతాంజనము

అంజన శబ్దమంతమునగల సీకలుమందుగాదు. తలనొప్పులు, నాయువునొప్పులు, పార్శ్వపునొప్పులు, కీళ్ళబొట్టలు, పక్షవాతము, నావులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు వీని కన్నిటికి అమృతమునంటిది. చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా ౧ కి ౩ అణాలు.

వాడని వారుండగు

త్రీ ఆ మృ తాం జ న ము డి పో, డి
౧౯౧౫, ఫేరిరోడ్డు, పోర్టు బొంబాయి. ఈ. ౭. తంబుకెట్టి వీడి. జార్జిటవును, మద్రాసు.

చంద్రగుప్తుడు పారసీకుడా?

చారిత్రకాంశాల కొక సమస్య.

పాల్నాడు శాసనమున బరగు పాటిల్ల పుత్ర సగరమున శిల్పకళా పరివర్ధకుడగు డాక్టరు డి. బి. స్నానరు గారు పూర్వపు హిందూ శిల్పకళ కల్పితమునకు : ద్వంద్వ పరమాల సగరమును, హిందూ శిల్పకళ చరిత్రయందు పారసీక నాగ రకము ప్రబలియించిన యొక మునుగురించి పంజాబు చారిత్రిక సంఘము వారి సమ్మేళనమున యొక ప్రత్యేక వ్యాసమును వేసివేశారు. అందు ముఖ్యముగ పూర్వ శిల్పకళాకాశ్యమును విరికించి తన్ని ర్యాజైఖనిపారసీక చతురముతో బోల్పించెదమన నుపయోగముల సరిపోలియుండుటచే పూర్వమునందు మనదేశము పారసీక నాగరకమున జని నాచియుండవలయునని డాక్టరు గారు నిర్ధారించుచున్నారు. పూర్వ చరిత్రాశిల్పకళనుగల శిలాశాసనములు వాడెములు శిల్పకళాద్యములు ప్రాత్ర ప్రభులు మున్నగునవి ముఖ్య పాదకములు. వీనిని డాక్టరు గారు ముఖ్యముగ పురాతన పా ర్యవంతుల శిల్పకళనుగల చారిత్ర సారాంశములచేర్చినారు. తమ వాదమునకు నోడ్డుగ గల చారిత్రాంశముల వచనములను గూడ సంక్షేపమున వ్రాసి యున్నారు. తుదకు, చంద్రగుప్తు మహా రాజు పారసీకుడై యుండునా యను సందేహమును విషయ మును మీరు చారిత్రకాంశాల విమర్శన కొప్పుగించుచున్నారు. చంద్రగుప్తుని పూర్వమున అశోకమహారాజు పేరున బరగుపట్టి శిల్ప కాశనము లిప్పుటికిని కన్పించును. వారి యత్నిరవివరము, వాక్యసూక్తిలను, భాగ్యవర్ధన విధానములను, సర్వవిష యములనుగూడ నవి పారసీక పద్ధతులను బోలియున్నవి. ఈ మహారాజుకాలమందు, కత్తెను సుహృద్ధు రాష్ట్రమును నేలు ముండెడి పాలకుడు పారసీక రాజువలెననియై తన పారసీక సంజ్ఞమున దెల్పు "ట్రూద్ పద్ధతి"యను స్పష్టమున బర గును. అశోకమహర్షుడు చేసిన నిరీక్షనల యేర్పాటులన్నియు పారసీక సగరమును బానిసనియ్యవలెని పార సీకుల యేర్పాటులను ననుసరించుచేయబడినట్లు కా నియుచున్నది. కాశ్యపకలహము, నీటిరసతి యేర్పాటులు, పార్యవనిర్యాజము మొదలగు కళాపరిశ్రమలందు పారసీక పద్ధతుల ననుసరించు కళ్యాణమును అశోకమహారాజు యువక ముంపలేననియు, కత్తెపుత్రరాజులగూడ కరిపాలనా విధాన మునగూడ చాలభాగము పారసీకపురితిని ననుసరించెడివారనియు డాక్టరుగారు నిర్వచించుచున్నారు.

ఇందుకు పాహాత్యముగ నుప్రసిద్ధ చారిత్రకాంశాల ననుసరింపని డాక్టరుగారు దాహించుచున్నారనుదేశచరి త్రక బాంధవ్యమున అంగీకరించుచారలలో విస్తృత స్థితి గాను మహామహాభక్తులు చంద్రగుప్తు మహారాజుని దివాని చక్రవర్తి, డి. బి. స్నానరు యాచార్యుల మరయున, కోట యొక్క పూర్తి కాగిత భాగముల యొక్క నిర్మా త్రమును గుడకు బట్టెట్లుగల మొదలగు వివరముల నన్నిటిని స్పష్టముగా చెక్కగ కన్పించినారు. ఈస్థలమున బరగు గుమకొని డాక్టరు స్నానరుగారు తొలగివేసిన పార సీక) ల యాచార్యుల సూచనలతో కరిపాల్చి, చంద్రగు ప్తుని కాలము నాటికి పారసీక నాగరకము మనదేశమునందు ప్రబలియుండవలయునని నిర్ధారించుచున్నారు. ఇందుకు చం ద్రగుప్తుని దివానిముఖా పాశ్చాత్యవాయవ్యాదుగు మెగస్త నీసుగలచించిన తాత్పర్యము సమాచారవర్ణనల నిర్వచనములు చంద్రగుప్తుని ప్రభుయొక్క సామాన్య భావములగూడ చాలముట్లు పారసీక మర్యాదల ననుసరించుట్లు మెగస్తనీసు గారు వ్రాసినట్లు. ఇట్లా విధానము మొగలు, అధ్యంగన స్నానానికి కల్పల కను పారసీక పంచాంగమున బట్టి, బరగు ముండెడిట. జేయేల, మహారాజు పారసీకుల శిశివారత్రానియమునుగల ననుసరించి యధ్యంగన మొగరించు కొనుటయే గాక, తన కోటనుండి పుత్రులనువారిని పాశ్చాత్య గాఢ దర యనుయొక్క దాహించి రహదారినిగొని గట్టించుకొనెనట!

ఇట్టి చంద్రగుప్తునుగలన జేయట్టి సారాంశము డాక్టరు గారు మన పురాణాంధ్ర చరిత్రముతో బలపరచుచున్నారు. చారిత్రకముయొక్క ప్రధానముకై బహుభాషా పరిచి వ లన నే దెలియు శాస్త్రసాన్నిధ్యభావమున దున్న మునున్నది పాండవ గజదంధు భక్తులు తనసోదరులతో నింద్ర) పుత్రమునుగల మెదలి వచ్చినవారు నటలు తమకొకరమ్య పార్యవంతుల నిర్వచించుకొనెడియుద్దేశముచేసి తమపూర్వమునపా నునిజేరక్షించుటకు మయానుగుణిచే నొక నిర్వచనము వారుగట్టిం చుకొనినది మహాభారతమునందు జెప్పబడియున్నది. ఈసమాచా రమున మూడవము లాలోచనములుగా పరిశీలించినవి

'మయానుగు' డెరకు? వాడు గట్టి పార్యవైఖరి యె డిది? తన్ని ర్యాజమున విడితమయిన "శిల్పకళాపరివర్ధకు" నకు పారసీక శిల్పకళాపరివర్ధకు పారసీకుడా? యను మూడు విషయములను డాక్టరు గారు పరిశీలించుచున్నారు. "మయానుగు" అనే శబ్దము "మజ్జిమానిక" యను శబ్దముతో నర్థపరచుచు గలిగియున్నది. డాక్టరు గారి యభిప్రాయము. మరల మహా పార సీక రమ్య పార్యవంతుల యొక్క అనురంభమున శక్తికే నంకితములయి నట్లును, ఆయనమ్య శక్తియొక్క నామమును పారసీకుల మన దేశమున వాడుకభాషలో నలవరిచియు, అనురంభమునకు నర్థపరచుచున్న గాఢమునకి ప్రియమయినవివరముల కొంత సరసత్వమున బొంది "అనురంభము" యను మాన్యును జెందిన దనియు, కావున మయానుగు నామమున బరగు శక్తికే నిర్వచనై నదిర్వచన పారసీక శిల్పకళాపరివర్ధకు బోలియుండుటను బలప రచుచున్నదనియు డాక్టరుగారి మొదటి వాదము. తరువాత, వాదాదేశశిల్పకళా పరివర్ధకు స్వాతంత్యముల తహాజేలు చేసి చూచినచో, వాదాదేశముయొక్క వర్ణనము చంద్రగుప్తు మహారాజుకాలము నాటి పార్యవంతుల వర్ణించిన గ్రీకు చారిత్రకారుల వర్ణనలను బోలియున్నది. "పద్మ పోలిను" (పారసీకనగరము) అని గొప్పగొప్ప మేడలను మిట్టెయొక్క కట్టడమున (అనురంభము) యను శక్తికే వాదించుట. పాటలీపుత్ర నిర్మాణమును అనురంభమునకల్పితమని చెప్పబడి యున్నది. మతియును మయానుగునీ పరిశీలనలయొక్క పార్యవంతుల వర్ణనలను చంద్రగుప్తుని పార్యవంతుల వర్ణనలను బోలియున్నది. మహాభారతమునందు ఇంద్రుని పుత్రముయొక్క వర్ణనయు పాటలీపుత్రునగలయొక్క పరిశీ తుల ననుకరించుచున్నది. ఇట్లు అశోకముల శిల్పకళాచారిత్రక మును నుపయోగపరచుకొనిన చాక్రవర్తిరాజుల తొలగివేసిన యెలయెందురా? ఇందునకు మర్యాదలక నామము ప్రతిబంధక మగుచేయవలె చచ్చించి, మర్యయను పేరుగలయును పార సీక గ్రంథములందున, హిందూ గ్రంథములందును గూడ గన్ప ట్టుచున్నది గనుక, చాక్రవర్తి మంతనమును "మర్య" యను డిండియతో సంబంధము కలిగియుండవల యునని స్పష్టమగుచున్నది. ఈమర్యయను పేరుగల స్థానము బహుశా పల్నెపోలిను నగరప్రాంతమునగల నర్దూబు అను కను మకు జెందియుండునని స్పష్టమగుచున్నది. అభిప్రాయపడుచున్నా రు. బహుశా చంద్రగుప్తుడు ఈప్రాంతపువాడయి యుండు నట. చంద్రగుప్తునిచేట్లుబడిన సౌధములన్నియు పల్నెపోలిను మేడలను బోలియుండెనని చెప్పి, తైత్తిర్యానమును బలపరచు చున్నారు. మహాభారతములో నీ సౌధములు దానవులచే గట్ట బడియున్న కన్పించబడియున్నది. దానవులనగా అశ్వదేవీయులన కచ్చుకా? అశ్వదేవీయులను పారసీకుల యెట్లుదానవులనబడి రా? ఇంతే గాక వాగ్మయిపరిశ్రమగూడ నీ సారాంశమునే తేల్చు చున్నది. హిందూదేశమునందు వాడబడిన అదిమనాజెములు బొమ్మ నాజెములకా? మర్యాదల నాజెములన వాడియుండ వలెను. మర్యాదలచే వాడబడిన యీ బొమ్మ నాజెములు ఎత్తు సగరములలో మనస్సుకై ప్రకారము నుండక, పారసీకపు తైత్తిర్యవర్ణనలను బోలియున్నది. ఈ పోలికలనుగూడ చం ద్రగుప్తుడు పారసీక దేశమునై యుండునని తోమును. ఇందు నకు స్పష్టమగుచు మతొక సాక్ష్యమును గూడ ననుసరించు చున్నాడు. చంద్రగుప్తుడు తన శిలా నగరము నుండి వచ్చి నట్లు వాడబడుచున్నాడు. మతియు అలె జ్జాండవతో వచ్చియు చెప్పబడియున్నది. మహాభారతమును

జయించుటకు పాశ్చాత్య వైశ్యసాహాయ్య ముపయోగించెట్లు చారిత్రవాదమున్నది. అలెజ్జాండరుతో కచ్చెనగా పార సీకమునందు కచ్చెనున్న సిబ్బందితో వచ్చి వాడని యూహించ వలసిగా? గ్రీకుమహానీయులచరిత్రలను వ్రాసిన పూటాన్సు అలెజ్జాండరు జీవచరిత్రకు వ్రాసెను అందు చంద్రగుప్తునికై జెందుమాటలు వ్రాయబడినవి. ఈ మాటలు చంద్రగు ప్తుడు అలెజ్జాండరుని సిబ్బందిలోనినాడై యుండు ననుటకు వీలు గలిగించుచున్నది. ఇన్ని దృష్టాంతములమీద చంద్రగుప్తుడు పారసీక దేశ ముడనుటకు సందేహము? యని స్పష్టమగుచున్నది.

ఇది కేవల నవీనాంశము మాటకు సందియములేదు. ఇట్టి కలు, అనగ నిన్నను మొన్నను కచ్చెనతంత్రవాదాలన నీయు కేమికను చచ్చింపబడుచున్నట్లు తెలియున్నది. సారాంశము నిర్ణయమునను కాక పోయినచు, చారిత్రకాత్మ జ్ఞులను మేల్కొల్పి పూర్వచరిత్రకు పునఃపర్యవక్షేపములకు ప్రోత్సహించిన భక్తులకు సందియములేదు. స్పష్టమగుచు నూతన పరిశ్రమ ఫలముగ నేమో యనునట్లు శ్రీ వైసు రాయగారు చాక్రవర్తికములను నిపురాతనస్థలముల కీటీ పరున్నారని గూడ నీవేళే వినుచున్నాము. ఈవిషయ మెట్లు విధింపబడునో విరుటకు జేచియున్నాము. అయినచో చిన్ని యభిప్రాయము నిందుతో బొందుపరచుట విశేష సాహసము కావలదు. ఇరేయనలనబరగు పారసీకులను హైందవ్యవ్య యను నొక్క సంతతిలోని ప్రధమభాగములకు జేసినవారు కాలచక్రముగూడ నంతలేదు. భారతము మేల్కొనబడుటచే రెండుభాగాలును తమ మొదటి పద్ధతులను అభివృద్ధిపరచు ననున రించెనరాదా జేదములే మైనను నీతిర్యాకమునకు సామర్యద గలవా. —కం. మా.

ఆదిపూడి సోమనాథరాయుని నిన్న పము.

అంధ్రమహాశయులారా!

నాకు గొన్ని యనివార్యములైన కారణములచేత 1500 రూపముల ఋణమునెది దీని దీర్చు కొనుటకు నా యొద్ద సిరచరాస్తు లెవ్వియును లేవు. కేవల మింకింద వికలం పడబడిన నాగ్రంథములు మాత్రమున్నవి.

650 రామమోహన నాటకములు	0-6-0	కలవి	242-12-0
400 ఆంధ్రభక్తులకళములు	1-0-0	కలవి	40-0-0
750 ఆంధ్రభక్తులసంభవములు	0-8-0	కలవి	875-0-0
500 గీతాంజలిలు	0-8-0	కలవి	250-0-0
700 లోకపావనకళకములు	0-1-0	కలవి	48-12-0
600 ప్రబోధ కళకములు	0-1-0	కలవి	50-0-0

మొత్తము 1862-8-0

ఈ 1862-8-0 రూపముల కలగల పుస్తకములను వీరికాపీటెటును మతియు శ్రీకృష్ణ జేవరాయల చరిత్రమును పద్య కావ్యముయొక్కయు శ్రీరాయనందస్వాముల చరిత్రమును వచన కావ్యముయొక్కయు కాపీటెటును స్వీకరించి నన్ను యుజ్జాత్యు లెవ్వరేని ఋణమును త్వరిత గాఢ జేసికేసి నుచితము గా నిచ్చింపజేసింపవలెనని వాడ

కాపురము } ఇట్లు వైశ్యముతో విన్నవించు విధేయులు గోదావరిజిల్లా } ఆదిపూడి సోమనాథరాయ

కొత్త రితిని అనుసరించి చేయబడినది. కామినియా ఆయిల్.

ఏ శ్రీలక్ష్మీ తమ వెంట్రుకలను సుందరముగా ఉంచుకోవలెనని, రాలిపోవుటను వారించు నని, బజారులలో దొరకెడు నూనెలను వాడకుండునని ఎంచుకొనిన వెంట్రుకల యేకారణము కల్ల రాలిపోవుచున్నచో అది తెలియనిమానిన తయారుచేయుచున్నాడు. ఈసంగతి శ్రీలక్ష్మీ లోచించినవలయును. ఈ కామినియా నూనె మూలకలనుండి నూతన సుగంధసప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె వెంట్రుకలను రాజ్య పురుగులను నశంపజేయును. దాని కలన వెంట్రుకలను రాలక తిరిగి వెరుగుచుండును. ఈనూనె వెంట్రుకలను పట్టుకలె నన్నుగ చేసి మెదడును చల్లగానుంచుచున్నది. ఈనూనె విద్యాగ్రుంతుల ఒక వరదూపమైయున్నది. ఊరు జేరు తెలియని యెటువంటి పల్లెటూరివానికిగూడ కామినియా నూనె తెలిసియేయున్నది. దానిని తెలియనివాడొక్కఁడనులేదు. అది వెంట్రుకల నిగనిగలాడునట్టి సహజమయిన కల్లక మెంజులకు కలిసింది శిరస్సునకు చుట్టబట్టింది మెదటికి కొత్తసాంపుసూర్య మిక్కిలి యింజయు నువాచన విషయముగా గలిగియుండును. ఇది అన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటంబట్టి నై సూరునందు ఒక బంగారుతకమును, అలహాబాదు కన్ను పదర్పనమున ఒకయోగ్యతా పుత్రికయు నొసంగియున్నాడు. మతియు మేముకోరికయు జేరికొని యోగ్యతా సాక్ష్యములు మాకు కచ్చుచున్నవి. కామినియా నూనెయొక్క గుణమును పరిశీలించుటకు ఆరణ్యాస్తాంతు

ఈవిషయముల ఒకసారి ఆ గొప్పగొప్పసంతకములను ఒకబుద్ధి తెలుసు ఇనాముగా పంపబడును వెల సీసా 1-కి గూ 1-0-0 నూనె సీసాలకు 2-10-0 వి. పి. ఖమ్మం జేరి (ప్రతి బిల్లరము కాణములలో దొరకును.) సోద పంజులు:—ఎం. ఇం. కె. డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 153 బామాయనీరు, బొంబాయి. మద్రాసు ఏంకో:— శ్రీ శ్రీ పునఃత్రయ మూర్తి, నెం. 29, వై. గాబాల్ రోడ్, పూలంగడిసమీపము, మద్రాస్.

దాక్షిణ్య గానము.

III

“నాకు పాత్ర గానము” అనేది మహాగ్రంథము పెద్దతనములతో అచ్చు బ్రాహ్మణి, దక్షిణ కౌత్స వైఖరి ప్రభులు గల మానవజాతిగా ప్రయోగించబడుచున్నది. ప్రస్తుతము మాకందియున్న ప్రభుత్వసంఘటికలోగల త్యాగ గానపాఠ్యం కీర్తనములు పండ్లగొండికి శుద్ధపాత్రములను వానిపై రచియించబడిన విభులమైన టిప్పణమును పోయించి పరమానందమును జేరితిమి. అందు నూదింపబడిన తెలుగున కిప్పుడును మూని, భారతీయము లగు పిచ్చి సంకతులను స్వకల్పనలను బిద్ధుక అగ్రము ప్రకాశించి గమనించుచు, దానికనుగుణ్యులగు కాలమును నిల్పి పాడినందుల ప్రహ్వించుచు నిద్రించునని చెప్పినది సరిలేదు. ఈ ప్రభుత్వ సంఘటికయందు గల ప్రభుత్వకీర్తనము బంగారా రాగములతో ఆదిత్యమున పాడబడునట్టి “గిరిరాజన తాతనయ!” యనునది. సామాన్యముగా తిప్పణలేని శుద్ధపాత్రమే వాడుకలో నున్నది. దీనిని గాయకులు పాడంగా అందఱును వినియున్నారు. ఇంటింటను బాలికలు పిడేళ్ళ మీదను, పిఠలమీదను, హాట్లోనియలమీదను వాయించుచున్నారు, పాడుచున్నారు. ఈ దిద్దికృతియొక్క భ్యాసముతో అందఱును బుని పండితులు, కాని, యిట్టి సామాన్యమును స్వనికృతియందుగల విషయమిదియను విచారించిన వారును, తెలిసికొని గమనించిన వారును, తెలిసికొని ఆరక్త్యమున తలచినవారును మిక్కిలి అరుదు సందేహమున్న అడిగి చూడుడు. పిష్టికృతిని గూర్చి యొకకృతి పాడుడని బాలికల నడుగులు, గాయకులను ప్రార్థింపుడు! నోరు తెఱచి చూచుడు. పేరు చెప్పిన పాత్రయే? కారణమేమి? సంగీతము యొక్క ప్రస్తుతస్థితియే—పాడెను వారియొక్కయు విన్నె వారియొక్కయు ఆత్మలయందు గాననము ప్రవేశించక పినలకు త్యగింజియమారు మాత్రము విందు సేయుచున్నది. పోలు రుత్వికలు పెండ్ల, మూడవకొలములలో బంజర వాయించుటయు, పాడుటయు, విచటయు; విచవారు అహోహా, కహో, బలే, సెహాసే, అనుచు సంతోషమును సంకృప్తియును దెలుపుటయు, పాటకండు రుట్టి తిప్పింబులై మఱితె బళాయించుచు గుక్క విచరక కిజిజి పిల్ల మెఱుములు వేయుటయు, మద్దెల కాండు సమీతికనేత్రులై మృగంగమతోడ రమించుటయు సభవారు బోనులకలై పై క్రిందికి ఎగిరిగి యాడుటయు, కొండలు కోరు తెఱచికోడ ప్రభు విలకరించి చూచుచు చిలు నగవు వెలిబుచ్చుటయు, కొండలు ఈగలుబట్టునట్లు గుప్పిట తాళము పట్టుటయు మఱికొండలు దయ్యముపట్టినట్లు పరిపరి విధముల అంగవికారములను ప్రయోగించుటయు—ఈ మొదలగు విశేషములు సంగీతసభయందు కానంబడుచున్నవి. “గిరిరాజ సుతా తనయ” యను సామాన్యకృతినిగూర్చి వ్రాయుచు ఇందఱు ఇట్లు కల్పించుట వేదము ఆరెకేమోక్షిగా కొండలు తలంచుకేమో—యిట్టి సులభకృతికై శ్రీ అయ్యంగార్ల వారు రచించిన విభులమును టిప్పణమునచదివి బుద్ధియంతులు తమ యంధ కారనీతిని తెలిసికొని లజ్జపడగలరు. శుద్ధపాత్రము—

929.

“గిరిరాజను తా’ వెళ్ళయ! సదయ!”

అనుభవం

మొగజాత ముఖార్చిత పాదముః.

ప్రతిపాలయ మా మిథ రాజముఖి!

చిక్షణ మూ.

సమస్తాభి! పరాత్మన!

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

పనిచేయ కంటే-బా ! నిప్పు నివారణ !

ସଂସାର ! ତୁ ଶୁଦ୍ଧ ପାମୟ !

"దండ్యాదులు — పశ్చిమరాజులును హిమవంతులును
 ముఠలునై పావ్విటికి పురుషుఁడా! కరతానిధీ! దేవతల ప్రభు
 బగు విద్రుఁడు మొదలగువాడే పూజించబడిన పాదములు
 ఎల్లవాఁడా! ఎజశ్రేష్ఠుఁడయిక్కు మోములవాఁడా! శివుని
 ప్రసన్నములకు నా ముఖఁడా! శ్రేష్ఠులందఱికి శ్రేష్ఠుఁడా!
 పరమశ్రుతిచే నుపదేశించబడిన యోగములులమే నుముద్ర
 ముఖకు చంద్రుఁడా! గంధర్వసముమును కలకణములుగా భరిం
 పడువాఁడా! నరుత్తు ప్రతిపంభకులను పోషింబువాఁడా!
 పరమశ్రుతి పురుషుఁడా! త్యాగరాజుచే స్తోత్రము చేయఁ
 బడినవాఁడా! నన్నకాపాదుడు."

గణపతిని గూర్చి యీ వివరంపండుచిన ఒక్కొక్క విశేషం గూర్చి శ్రుతిస్మృతులకుందలి యాధారముల నుదాహరింపగలిగి విప్రులమైన టిప్పణము చేర్పబడియున్నది. ఇప్పుడు ముద్రించినో నాటానుబంధము 100, 150 పాదములు. విష్ణుములత రాజైన విష్ణుశ్వమ-గిరి మంత్రమున, గణపతి - ఆరంభమున ప్రార్థించుట గాను గావున ఈ క్రింద మొదలన వివాయకమున కావించు పన్నదని తెలిపిన అర్థమును గ్రహించుచు పాటల విని దించువారికిని ధ్యనిమాత్రము గమనించి గానరసము వారికిని, కట్టిచేసి దెబ్బలతో తనవి గాంచువారికిని ఎంత ! ఎంత భేదము !! ఇత్యది గణపతి ప్రార్థనము అని తెలి గమనించి, అందులకుని వక్త్రభావమును ఆత్మయందు వివేచనా భావరస ముహూర్తి ఆత్మయందు ఆనందము గొనును! చిత్తులైన విశ్వాకృతి విషయమునందే యిట్లు తక్కినవాని విషయమున నెట్లయగుదు.

(సశేషము).

గంధ్ర విమర్శనము.

వేశ్యా పురుషులు.

(మొదటి భాగము)

శ్రీమతి ద్రోణరాజు సీతాచార్యుగారిచే నాటక రూపమున నాడుకభావలో నీగ్రంథము రచింపబడినది. నాటకాలరస వారికడగండ్లు హృదయ కంటకముగ ప్రదర్శింపబడి వి. నాటికద్రుదర్శక గ్రంథమగుటచే, కేవలము దుష్టితి పగులగువారలకు నట్టిప్రాముఖ్యత నిచ్చుటకంటె, సప్తగర్వ నను పాత్రోచితముగ వర్ణించి తదర్థము ప్రభాహృదయము నాకర్షించుట మేలని దోచెడిది. అయినచు 'మోహిని' యను నారాంగన పారంపర్యముగవచ్చు నాచార్యు ననుసరించినన, బాల్యమునండి వివాహితయై సజ్జన సమృత్తముగ జీవయాశ్రయము పడెనని, యాసజేయుచుండియు నూచించుటయు తదనంతరము తన కూతురునకు బెండ్లిజేసి సంపూర్ణముగ నిచ్చుటకు నీశ్చయించుటయు పృథుత సంఘసంస్కరణాభిప్రాయముల పోర్తికలమునకు విషయములగుచున్నవి. స్వీతీయ భాగమునందు "చంద్రోరేఖ" యొక్కపాత్రావీర్యము వర్ణింపబడునపుడు కళంక పుశంస విశేషము గనపట్టుకూడదు. ఈ గ్రంథము విజయనగరమునందలి సీ రోటిశ్యాంరావు, పబ్లిషర్ ఆండ్ బుక్స్-పెటల్ లు ఛికటిందిరి. పే. 12 ఆకాశం. (కం నా.)

విరోధానుసరియైదము.

ఈ చరిత్రా గ్రంథము తిరుగులిక్కేసి, హిందూ ఉత్తమ పాత్రలలో నపాధ్యాయులగు శ్రీమత ఎమ్. వి. నరసింహము పంతులుగారిచే నులభితైలిరి. వచనముగా తేటలెను గున వ్రాయబడినది. వ్యాకరణ నిర్దిష్ట ప్రయోగము లందందుండినను, మొత్తము మీద నిది బాలికా బాలుకున, పామరులను, స్త్రీలును జరుపుకొనుటకు ప్రయోక్తముగా నున్నదనుటకు సందియములేదు. వర్తమానావసరములను గుర్తించి, ప్రస్తుత సంగ్రామ పరిస్థితులను విదితపరచుచు సత్ప్రయాయమునకే గ్రంథము నశ్రిష్టమచించి నందులకీ గ్రంథకర్త పెంతము కొనియాడ దగినది. సంగ్రామ వ్యుత్పత్తియు, సంగ్రామిక రాజ్యంబులనై సర్దిక గుణంబులును, లేవేవారిగ సంక్షిప్తము చేయబడిన సంగ్రామ చరిత్రయు నీ గ్రంథముయొక్క ముఖ్యాంశములు. ఇంతియగాక సాంఘిక రాజ్యాధీశులయొక్కయు, రాజభక్తి ప్రాధాన్యలగు స్వదేశ సంస్థానాధీశులయొక్కయు, సాంఘిక మికోపకరణములయొక్కయు పటములు నిండచచ్చటచచ్చట బొందు పరుపబడియున్నవి. అయినను, ఈ సందర్భమున మాకొక్క లోపము గోచరుచున్నది. రాజ్యాధీశుల పటములకంటె, రాజ్యములయొక్క పటంబుల ముద్రించినచో పాఠకులకు నెక్కుడు ప్రయోగకరముగా నుండియుండును. ఈ పటములు లేకుండటంబుక లోటుగ గ్రంథకర్తయే సేంచినట్లు షీతికయందు గనపడుచున్నది. దీనిని “దేశములయొక్కయు బటములతోడ నొప్పెనుగ” జేయుచుండ వలయునని నాకు ప్రయత్నించిరి. కాని, యేకారణముననో యివిషయ ముచరింపబడలేదు. ద్వితీయ ముద్రణమున దీలోటునుగూడ భూరిపరతురని నమ్ముచున్నాము. ఈ పుస్తకము చలనచిత్రమున సే. ఏ. నలేశమొదల్యారు కంపెనీ, మింటుబిల్డింగుస్, మద్రాసు అని వ్రాయవలెను. కలరు. ౧-౦-౦ మాత్రమే. (కం. హం.)

(కం. హ.)

(శ్రీ శైల) లయా త.

५६३.

తలుద్దాన ప్రతి ౧౦౦ ధమాలా ద్వితీయ ప్రబోధము.
ఏలూరు నందు ప్రచురితము. "హిత కారణి" యను వాచపత్రికకు
మాఖ్య సంపాదకులగు శ్రీయత మున్నంగి లక్ష్మీనరసింహ
శర్మ గారిచే రచింపబడినది. మూలము ౮ అక్షరాల.

ఇది కేవల సాంఘిక వ్యవహారముల ననుకరించి కలిపి
బడి దీని గ్రంథకర్తగారి తమ విజ్ఞాపిక కుండు వ్రాసినారు.
ఆమాటకు దోహద నిది కేవల కల్పిత కథయని నిరూపించుట
మాత్రమే విచార్యనగును. పూర్వకథలయన సంధానముచే గ్ర
హించి, యది నూతనాభిప్రాయముల ననుకరించునట్లు రచించబ
డిన నకలలు ఆనసారిత గ్రంథములగును. ఈ పాత్రయొకంద
ట్లుగాక, సర్వసామాన్య వ్యవహారములు స్వయంకృషిని నీతి
మాన్యోత్కములగ నల్లబడినవి. నీతియనగా మిథ్యాస్వాస్థ్య
యగు దాస్వాస్థ్య నీతిగాక, సాంఘిక వ్యావహారికములకు
ననుగు సంఘ నీతియే యిందు ప్రబోధించబడి
నది. కథా సంపదర్శమున సంపదయన్న పదమాన
పరిధియు కష్టమున బట్టి గుర్తించి ప్రస్తుతాచా
రాభిప్రాయముల ననుకరించునట్లు ఇట్లుజేసి, గ్రంథకర్త
యినాబటి సంఘ సంస్కరణోపాయముల ప్రకటింపబడిన
ననువు గలగజేసుకొనెను. సాంఘిక వ్యవహారములను దృష్టిక
రించెను నను రక్షిని గ్రంథకర్త కొంత దృష్టలకుగూడ జాన
ట్లగుచున్నది. పాదకీర్తయొక్క సాధికార ప్రశంసయు,
రయశ్వచారు కర్మభేదము ననుసరించి రయలుబండ్లను ప్రత్యేక
మతస్థులకు నియమింపబడిన జేయు నిష్పంధాచారముయొక్క
నూపవయును సంకల్పితస్సిద్ధపు ఉపసంధానములగా లేవు.
ప్రథమ ప్రకరణమున పాటసారులు పేరుగాడునప్పుడు వారి
“మాదాపుడి”ని గెక్కుడుజేయు నాటంకములలోగాని మఱి
మొక సంపదర్శమునగాని యీ యాచారనూపవ మచితముగు
నేమొగాని, యున్నది యున్నట్లుగా నెంతమాత్రము సంప
దోచితముగాక యనలంకార దోహతమున నగ్రస్తుత ప్రశంస
యని నిర్ణయింపబడి యున్నది.

ఇందలి ప్రధానకథయందు నొక యానన క్రితమును
పూర్వార్థవార నియమములకు నొడబడజాలక తన
బాల్యమిత్రుల గృహము చేరి సంఘసంస్కరణోపాయం
బగు కథంబునకు మనసిచ్చెను. కాని కాళవచుటని మాన్సి
ర్యముచేత నేమో యనునట్లు నామె ప్రేమని యంతరంగిక
సంతోషము లయాచితముగ నామెగద జెడిసి బడ కింపల
మనోరథమునువృథచేసనము చేయనొల్లక యాత్మసాత్వశావించును
కావున నిది ఘాతుకాంశక గ్రంథముగ బడనుచున్నది కథా
భాగము విహద ప్రాధాన్యముని నూదించుటకోయననట్లు ప్ర
థమ ప్రకరణముననే నాయికయగు కృష్ణవేణీ పుణ్యక్షేత్ర
యాత్రకు పో బోవుచు తన సోదరుని గని కన్నీటి తోన
తల్లిరింపకల్గినట్లు పదర్శించుట కథాపర్యవ సాంబంధ్యము
నెంతయు నొప్పియన్నది. కథారంభమునందు గన్నట్లునీ
యుచితానుచిత విజ్ఞానము తుదకురకు బాడగట్టుచుండుట గ్రం
థకర్త సామర్థ్యమునకు ముఖ్యవిదర్శనము. కథాక్రమమున
అచ్చుతావనామలగు నకుసంధానము లతివచుత్కారముగా,
సమతస్పూర్తిగా వర్ణింపబడినవి. వర్ణనశైలియొకను దురవ
గామా ప్రాధ కాతివ్యాధిదోషములం బడక సులభముగను
పాత్రోచితముగను సర్వజనామోదముగను నెగడుచున్నది.
ఇంచునకు క్రితైల వర్ణనమొక యుదాహరణము. ఈవర్ణనము
కథానాయకుండగు రంగారావుచే విరచితంబయిన
దనుట గ్రంథకర్తయొక్క పాత్ర సుపాపక కాకల్పమునకు
జెందుచున్నది. రంగారావుయొక్క వర్ణనము కడుంగడు క్లా
ఘనీయము. అతడు సంస్కృతాంగ్లే యాంధ్రభాషా వికార
యడు; వనాగరకమున జనికాచిన వాడయ్యెను పూర్వార్థవార
మర్మంబుల వరయు మేధాంతుడు; దయాహృదయుడు; మాప
వంతుడు; కొంత స్వభావుడు. వేయేల సకల కర్మగుణభూతు
ఈ సుగుణములతో నలరాసుటచేతనె యాతడు కథా నాయ
కుడనబడలేదు. నిత్యము కుసగూడ, కథాసంవిధానమునకు
మూలపునఁదితడే. ఈ పాత్రయొక్క గుణరూపాది విషయ
ములు విడిదిములై నట్లు ఇతరములు కాలేను. ఇతర పాత్రలకుమాద
సవిస్త్రముగ వ్యక్తపడఁగఁడుట కొంతలోటుగనే కన్పించు
చున్నది. నాయిక శ్రీకైలము వదలివది మొదలు విశాఖపట్ట
ణమునందు తన మిత్రుల గృహమునందు నగుపడునంతవరకు
నందు నిమగ్నకాలమునందు నేమిజేసినో విస్తృతముగ జెప్ప
కపోవుటచే కేవలనిందాలోపణములు గాకపోయిన తక్కువైన
ములగు ననుమానములకు నెడ ను కల్గుచున్నది. ఇట్టిలోటు
నాయికపాత్ర సుపాపక యందు గన్నట్లుట గ్రంథకర్తగ

ఉత్తర సర్కారుల పునర్భివృద్ధి సమయము -
ఈ నెల 2-న తారీఖున జరిగిన సభలో ఉత్తర సర్కారుల
పునర్భివృద్ధి సంఘము అయి పేరునకు మరుగు ఆంధ్ర ప్రదేశ్
భివృద్ధి సంఘము పేరును గాని మరియు పేరును గాని కట్టు
లను స్వాధీనము చేసి 10 వ తారీఖున సభ జరిపి యోచించు
టకు నిశ్చయించుకొని గాన శత్రు 15-న తేదీ సాయంత్రమున
5-80 గంటలకు, తిరుగల్ కిక్కిరిసి కలటలు చూడరా సభ జరుగును.

విషయానుక్రమణిక.

చంద్రగుప్తుడు పౌరసీకదా	2
జాబులు, ఆంధ్రమాతృప్రజలు	3
దాక్షిణాత్యగానము, గ్రంథవిమర్శము	4
కృత్తింజయులు	5
ప్రధానవ్యాసము:-	
ఇండియాశాసన నిర్మాణసభ	6
నిరోధానుబంధసంగ్రహము	
విశేషతంత్రీవార్తలు	7-8
దేశీయతంత్రీవార్తలు	8-9
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు	10-11-12
వడ్డమన్నాడు రాయలకుల దురదృష్ట ఆంధ్రుల కొకకలహ	13
ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాభక్తి, కృషిప్రశంస	15

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేదీ
గురువారము

ఇండియాశాసన నిర్మాణసభ

నిన్నటిదిగము ఢిల్లీపురమున మన ఇండియా శాసన నిర్మాణసంఘపు సమావేశము జరిగెను. విచారణకు వచ్చినవిషయములలో కొన్నిగమనింప దగినవి కలవు. హిందూవిశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు ఉపసంఘమువారి విచారణకు పంపబడవలసినదని తీర్మానించి ఆసంఘము నేర్పరచినారు. అందులో సురేంద్రనాథుడును నొక్కసభ్యుడు. ఆతడున్నాడనిన హిందువులలో పూర్వాచారిపరాయణ మాత్రులుగాని వారికి కొంత సంతృప్తి కలుగుచుటకు సంజేహము లేదు. ఎంతవరకు నావిశ్వవిద్యాలయ మును నుదారము చేయవలయునో యంతవరకును నతడు క్రయత్నించునను నమ్మక ముండకపోదు. కావున నాతనిని నుపసంఘమునకు నియమించుట యందు మన శాసననిర్మాణసభవారు వివేకము చూపినారనుట స్పష్టము. ఈసందర్భమున మరి యొక విశేషమునుగూడ గుర్తించవలసియున్నాము. యుద్ధసమయమున శరణు పురికొల్పు శాసన నిర్మాణము నొకకట్టు లేదని మనప్రభుత్వముల వారొకరితని కర్ణయించుకొని యున్నారు. ఆవిరణ యమును ననుసరించి జరుగకూడని కొంతచర్య జరిగియుండినను జరుగుచుండినను మొత్తముమీద అగర్భయము పాటించబడుచున్నదనియే యంగీకరింపవలసి యున్నది. ఇదివరకు సామాన్యకాలము ననే యేదైనను ప్రజాభివృద్ధియొక్కయును తర్కమునకు వచ్చినప్పుడు ప్రజలలో నిభిప్రాయభేదములుండు భాయయైనను కనుపట్టేనేని ప్రభువులు ప్రజాకీర్తిములేదనియు వారిలో నసంతృప్తి గలిగింపరాదనియు నావిషయమును నెట్టివేయుచుండుట యలవాటు. ఆప్రభువులే యిప్పుడుండి యుండిన యెడల నీ హిందూవిశ్వవిద్యాలయ సమస్య యంతత్వరగా ఫణిన్ముఖముయి యుండజాలదు. కాని ఉదారుడగు హర్దింజ ప్రభువర్యుడు హైందవ రాజ్యధునియై యుండుటనుజేసియు నాతనికాలముననే ఆతనికి కి నానవాలుగనే మ హిందూ విశ్వవిద్యాలయము స్థాపితము కావలెననితదవక్ర మాభిలాషులగు మననాయకులు కోరుటనుజేసియు ప్రస్తుతప్రభుత్వమువారు యుద్ధకాలమునక అభిప్రాయ భేదములుండునేమో యని ప్రశ్నింపక ఆట్టి యభిప్రాయ భేదములు తమయందలిభక్తిని తగ్గించునేమో గదా యదృశ్యభయమును బెట్టుకొనక యపమ క్రూర్యమునుసామాన్యకాలమునకునలే నే తాము చేయుపరిపాలనయందు హృదయభావములేదని భయముగా విశ్వసించుటకు ననువగుమార్గ

ముననేనడిపించి తమయెడల ప్రజకుల భక్తినిశ్వాసములను పాచ్చగా నినుమడింప జేసికొనినారు. హిందూ విశ్వవిద్యాలయ సమస్యనుండి మరొకటి యాశాసన సభలో విచారించబడిన ఇతరవిషయములకు దిగితిమేని రెండవవిషయములు విమర్శించుములు కలవు. ఒకప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడకుగారు హైందవభూమిలో ప్రభుత్వమువారి యుద్యోగములలో నుండు అధిని వేతనప్రజల సంఖ్యలను వినుపించి. మొత్తము మీద సభినివేతముల వారు 67 గు రున్నారు. వారిలో 10 గురు దక్షిణాఫ్రికా వారు. 16 గురు కనడావారు, 29 గురు ఆస్ట్రేలియావారు, 12 గురు న్యూజీలండువారు. వీరిలో పదునాలుగుగురు ఇండియాక సివిలుసర్వీసులో నున్నారు. అనగా కలెక్టరులుగనో కలెక్టరులు కాగలవారుగనో యున్నారు. ఇదనేడురు. ఎ. ఎమ్. ఎల్.లుగా నున్నారు. అనగా మండల వైద్యాధికారులుగనో మండల వైద్యాధికారులు కాగలవారుగనో యున్నారు. విద్యాశాఖయందుగూడ నాగ్గురు చేరి యున్నారు. ఈయంకెలను చదివినప్పుడు ఏహైందవుని హృదయమునకు నాయా యధినివేతములలో మనకు జరిగిన యన్యాయము జ్ఞాపకమునకు రాకపోవును. ఏహైందవుడు మనమువారి దేశములో కూలీలముగా నైన ఇనికిరానప్పుడువారు మనదేశముననుండలాధికారులుగానుండు లేటిన్యాయమని తలవంపులతో తలంపకపోదు. కాని హర్దింజప్రభువుగారు చేసిన ఉదారవాదాన మన్నిటికిని ప్రత్యుత్తరముగా నుండునను నమ్మకము హైందవులకు లేకపోలేదు. ఆప్రభువుతలపెట్టిన 'పరస్పర సమానత్వభావ' నిర్ణయమున కాలేడుపక్రమింపక ముందే యుద్ధము ప్రారంభమయి తానే యాపనిని తీర్చువారంభించినది. ముందటి ప్రశ్నలకుగాని ప్రత్యుత్తరములకుగాని వ్యాఖ్యానములకుగాని యెడమండకుండును గాక యని నమ్ముచున్నాము. నేటికి మాహృదయము మెకొంత యుద్ధరంగమున తోడుపాటున చూడలిగిన అధినివే. పాటులు ఆ ఫలమునకై మాతోగూడ పరిశ్రమ చేతురని విశ్వసించుచున్నాము. ఇన్నటి సమావేశమున సురేంద్రనాథుడు నాగేంద్రచంద్రచంద్రును రాజకీయదండితుని గురించి యడిగిన ప్రశ్నలకు ప్రభుత్వ వక్తమున నీయబడిన ప్రత్యుత్తరమును బట్టి కారాగారములలో జరుగు విచారణముగు చిత్రమొకటి బయల్పడుచున్నది. నాగేంద్రచంద్రుడు 1914 వ సంవత్సరము జూలైమాసమునుండి యు రోగమునుండి తేరుకొనుచుండనట్టి వారి జాబితాలోనున్నాడట. ఈతనికాజాబితాలో నున్నప్పుడ భాగ్యము విసుగుపని పెట్టిరట. ఈతడు చలుమారు పనిచేయక తిరస్కరించినందున 1915వ సంవత్సరము ఏప్రిలు 12 వ తేదీన 15 దెబ్బలు కొట్టబడియెరు. సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడకుగారు పైనివర్ణితమునునట్టిపని అట్టివానికి నిచ్చుటగలదని చెప్పుచున్నారు. రోగమునుండి తేరుకొనుస్థితిలో నుండువాని కట్టిపని ఎట్టియ్యనేర్పాటులు కలవో పనిచేయక అట్టిరాడు తిరుగబడిన వానిని దెబ్బలు పాలుచేయుట యెంత దయారసమును సూచించుచున్నదో సామాన్యజనులకు మాత్రము బోధపడుట లేదు. నిజముగా కారాగారశాసనము ఇట్టి శిక్షలకు నెడ మిచ్చునేని ఆవిభాదవలను ప్రభుత్వమువారు మెటనే మాపుట శ్రేయస్కరము. ప్రస్తుతపు విషయమును ప్రభుత్వమువారింకను విచారించవలసియున్నా రనియే మానుభిప్రాయము. దండితులు తిరుగబడుటయు మొడి వేసి కొనుటయు దురవస్థలపాలగుటయు సామాన్యముగా జరుగుచుండును. కాని కారాగారాధిపతులు

తామ వైద్యాధికారులగుచోటనో లేక వైద్యాధికారులు తమకెరురాకరాని చోటనో నిరంకుశముగా ప్రవర్తించి నిజముగా భరింపజాలని వానిని కూడ దండించుచుండుటయు కలదు. ఇది కారాగారపు నాల్గుకోడలలోపలనే జరిగిపోవునదిగాన సులభముగా బయటపడజాలదు. రోగము నుండి తేరువాడనుమాట యుండుటను జేసియేదో యనవసరకార్యము జరిగినదను ననుమానము కలుగుచున్నది. దయారసమును కారాగారవద్దతులలో చొప్పించ ప్రయత్నపడుచుండు మాప్రభువులు తగినవిచారణ జరుపుచు గాక యని కోరుచున్నాము.

మూడుమాసముల గ్రంథములు.

ఈసంవత్సరపు మొదటి మూడునెలలలో ప్రకటితములయిన గ్రంథములను గురించి కడచిన జానుమాసమున వ్రాయుచు అంతకుముందు మూడు మాసములకంటె నామూడుమాసములలో నాగ్రంథము 37 గ్రంథములు తక్కువ ప్రకటితమగుటను తెలిపి యిది మానవ శ్రద్ధవలన గలిగినది గాక యేదో యాకస్మికసంభవముగానుండు నేమో యని యభిప్రాయపడితిమి. కాని యప్పుటి మాయ భిప్రాయము ఏప్రిలు, మే, జూన్ నెలలలో నైన ప్రకటనముల సఖ్యనుబట్టి చూడగా తప్పయిట్లు స్పష్టమగుచున్నది. కడచినసంవత్సరపు కడపటి మూడు మాసములకును ఈసంవత్సరపు మొదటి మూడు మాసములకును మధ్య గలిగిన తగ్గుగల 37, ఈ సంవత్సరపు మొదటి మూడు మాసములకును రెండవమూడుమాసములకును మధ్య కలిగిన తగ్గుగల 29 ఈరీతిగా మన యాంధ్రగ్రంథసంఖ్య క్రమక్రమముగా తగ్గుచు రానారంభించియున్నది చదువజేసిన నున్నచుతి పోయె ననినరీతిని అభివృద్ధి మాట లెక్కువయగునప్పటికి పూర్వమున్న స్వల్ప కార్యపరత్వమును నున్న యగుచున్నది. ఆంధ్రదేశమున కార్యకరత్వమిప్పుడున్నదని చెప్పుకొనబోదుమేని అది కొంత వాజ్మయనిర్మాణశక్తియు గనే యున్నది. అదియు నశ్యశ్యమైన నిక నెక్కడ మన కార్యకరత్వముండునో మాకు కానరాలేదు 213 నుండి 176 ను, 176 నుండి 147 ను నగుచు కృశించిన మన వాజ్మయసమాదాయపు గుణము మెకొంతె ముగ్ధుడి చిమూతము. అగ్రస్థానము నెల్లప్పుడును సాక్రమించుకొనుచుండిన 'మతము' నీమూరి 'కథా' భాగము నాస్థానమునుండి నెట్టి నైచినది "థా" భాగమున ముప్పది గ్రంథములు కానవచ్చుచున్నవి. వీనిలో భాషాంతరీకరణములు తగ్గిపోయి యుండుటకు సంతసించుచున్నాము. మూడుమాత్రమే భాషాంతరీకరణములుగాని తత్తుల్యములు గాని యున్నవి. పురాణగాథలు పిట్టకథలు పోగా స్వకపోలకత్పితము లారు కన్నట్లుచున్నవి. అందులో నొక్కటి యొక్కమండలములోని ఆచారాభ్యాసముల ప్రతిఫలింప నుద్దేశింపబడి యుండుట సుభనూచకము. మత గ్రంథములలో నొక్కజేదాద్రిమాహాత్మ్యముతప్ప తక్కినవన్నియు శతకములో కరపత్రములోయయి యున్నవి. చిల్లరగ్రంథము లనబడినవి పదునేడు పోను సంఖ్యనుబట్టి చూడగా నాటకము ముఖ్యతమయి కన్పించుచున్నది. పదునైదు గ్రంథములు వెలసినవి. ఇందులో పదునొకం దెప్పటివలెనే పురాణగాథలు. ఇంగ్లీషు భాషాంతరీకరణములో తత్తుల్యములో రెండు. ఒక్కటి యాముక్తమాల్యద కథ యని తోపించుచున్నది. చరిత్రాత్మక మొక్కనాటకము కలదు. ఈరీతిగా నాటకరచన యం దేమాత్రముపసము కానరాదు, కావ్యముల

పంకికు దిగితిమేని అచ్చటను నంటిపిశేషము పరిశ్రమ కానరాదు. ప్రాచీనగ్రంథములు నాగ్నమాత్రము పునరుద్ధితములైనవి. చిరుకావ్యములారు నొకటి కన్నట్లుచున్నవి. వీనిలో నాదిపూర్వ సోమ నాధరావుగారి ప్రబోధతత్వమును పేంకటపార్వ తీర్థుల కవుల హారావళియు నిరువదిపుటలకు మైబడినవి కలవు. ఇంత చిన్న కావ్యము లైనను నిందు రెండు ప్రమాసములు లుండుటయు స్వకపోల కల్పనలై యిన్ని యుదోచుటయు కొంత సంశ్లేషి కరము. జీవితచరిత్రములని నాగ్నగ్రంథములన్నవి. కాని వానిలో రావుబహదూరు కింకరూపునిచేత లింగము పంతులవారి స్వీయచరిత్రదక్క దక్కినవి బహు ప్రావీణ్యములై యున్నవి. చరిత్రయు తల యెత్తలేదు. రెండు ప్రచురణము లున్నవిగాని అం దొక్కటి యుద్ధవిషయకము. రెండవది నూజువీడు వంశచరిత్రము. ఈ రెండవది యాంధ్రచరిత్రలో యోగము కావచ్చును. కాని యంతటిలో నాంధ్ర ప్రచురణములలో ఛిత్రాభాగము ముగియుట విచారకరము. భాషావిషయకగ్రంథము లక్షణిక క్రిందనాలుగు గ్రంథములు పేర్కొనబడినవి. ఒక్క యాంధ్ర దశరూపకము దప్ప తక్కిన నెల్లయు పురాణములకు వచనములు. విమర్శయను మాట లేదని కడచిన పర్యాయము వ్రాయునప్పుడు పాడిన పాటయే ఈపర్వాయమును పాడవలసినచ్చి నందులకు విక్కిలి చింతిలుచున్నాము. ఆంధ్రదేశ మున ప్రతిభయింత కొరవడినదా? మన ప్రాచీనకవుల యెక మన కీర్తియుదాసీనత న్యాయమగునా? ఇట్టి యుదాసీనతఫలము మహానాగ్నము కాకమానునా? ఆంధ్రహృదయములిప్పుటికైనను తమవాఙ్మయము నందలిసారమును గనిపెట్టనెల్లకున్నవియా? ప్రత్యుత్తిరమున కింకను నెంతకాలము వేడియుండవల యునో గదా. శాస్త్రగ్రంథములదిక్కు జూచినను మనసోమరిపోతుతనమే యెదురగుచున్నది. విద్యాలయోపయోగమునకయి వసిపిల్లలు చదువుకొనుట కయి విద్యాశాఖాధికారి యాజ్ఞలకు సరిపోవునట్లు వ్రాయబడిన యే రెండుగ్రంథములలో తక్కు ప్ర కృతి శాస్త్రగ్రంథములు కలికమునకైన కానరా కుండుట మనయభోగిని నూచించుచున్నది. నిజ మయిన విజ్ఞానమునడ మనకు గల విమర్శత్వమును తెల్లము సేయుచున్నది. ఇంకను నెంతకాలము లోకము నెరుంగక భౌతికాభివృద్ధికి సర్వకర్తులతో పాటుపడక ముక్కుమూసికొని ముక్తిమార్గము న రయించుదుమో యాలోచింపుడు. శాస్త్రముపేరు లేక పోరాదనికాబోలు వైద్యగ్రంథము లోక కొన్ని బయల్పడినవి. అవియైనను మూడే. అందు లో నొకటి యారుపుటలే. ఎటు జూచినను నింత శ్రీవిహీనత యాంధ్రులయందు కానవచ్చుట మనమభివృద్ధి చెందుచున్నామని నోరెత్తి చెప్పు కొనగడంగి యుండు నిక్కాలమున నేమాత్రమును లేగియుండలేవు. ఆంధ్రభూమి వర్షియాదంబరపర మను నకకీర్తిని తెచ్చిపెట్టుట ఆంధ్రమాతా పుత్రులకు ధర్మము కాదు. మన వాఙ్మయమున జరుగవలసినపని యింకను నెంతయోకలదు. మం డలులవారును, పరిషత్తుల వారును, సంఘముల వారును, గ్రంథమాలల వారును తమతమ సీత కావ్యములను నెరవేర్చు చుండలేదనుట స్పష్టము. నిద్రజెంద నారంభించినా రనుట యనుమానింప దగియున్నది. మేల్కొనినగాని ఫలము చేకూర బోదు. ఆంధ్రభూమికి కలిగిన స్వల్పకీర్తియైనను నిలువబోదు, ఈపాచ్చరికం గమనింతురు గాక యని కోరుచున్నాము.

విరోధా మహా సంగ్రామము

రష్యాచక్రవర్తి గారే సర్వసేనానాయకత్వమును వహించుట.

గ్రాంధుడ్యకునికలనుగారిని కావ్యమరగజాలకు రాజప్రతినిధిగాను సేనాధిపతిగాను నియమించుట.

అమెరికాలోనున్న ఆఫ్రికాయా రాయబారి డాక్టరుడబాగారు దీక్షవదరులగుట.

ఈ జిప్సో కే క మం త్రు ల లో నొకరి నొకడు క త్రితో పాడ చుట.

ఆంగ్లయుద్ధవాణ్యు లెల్లియును సహద్రుతిప్రపాతమును మట్టడించుట.

ఇంగ్లండు

తూర్పు జిల్లాలపై జర్మనీవారి విమానములు దాడి చేయుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—రష్యాలో శత్రు విమానములు తూర్పు జిల్లాలకుఁబయి. బాంబులతో నాగ్నగ్రంథములను ప్రకటించి. కొందఱు చనిపోయి. కొన్ని చోట్ల నిప్పుంటు కొనుక గాని నిరణములు తెలియలేదు.

నర్తక విషయము.

లండను సెప్టెంబరు 7:—1914 సంవత్సరము ఆగష్టు నెలలో కంటే 1915 సం॥ ఆగష్టు నెలలో దిగువతీయ 2715989 పౌండులు, ఎగువతీయ 9227581 పౌండులు హెచ్చింది. 1918 సంవత్సరం ఆగష్టు నెలకంటే దిగువతీయ 13½ మిలియను అధికము. గాని ఎగువతీయ 1½ మిలియను తగ్గినది.

ఆంగ్లవైద్యములు.

జర్మకుల పోరాడట గాంతుట.

లండను సెప్టెంబరు 7:—ఆంగ్లవైద్యము-ఆంగ్లసౌకా దళము లొచ్చిన కృత్యములకు ఇప్పటివరకే విద్యాధికులకు జర్మకులు ఆమోదించుటకు ప్రారంభించుచుండి. గల్లిపాలిలో పోరాడుచుండిన మైంకులభౌగ్యమును కొనియాడుచుండిరి. దార్జిలింగు ఛేరుచుట కవ్వకరమనియు ఇట్టి ప్రదేశమును బోగలిగిన భారతీయ ఆంగ్లవైద్యుల ప్రోత్సాహము కొనియాడకగి యున్నదనియు, వారాధితికలు వ్రాయుచున్నవి. ఇట్లు బ్రిటిషు దీవులకు క్లాఫునునాకుక యీ పత్రికలకు లేదు. తాకటి పరాసుమగ్రిటి బ్రిటిషు నాకాదళముల క్లాఫించుట. పేన్-మేయ ముంచికనీతియ జర్మకులు ప్రకటించిన నాకపైనే వ్రాయుచుండిన బ్రిటిషువారి కీర్తిని స్థాపించుటకు కిద్దమునన్ను బలపైకను నాకాదళములొట్టును ఉన్నది. ఆఫ్రినిధముల ఈనాకాసముదాయము శ్రేష్ఠతను మెచ్చుచున్నది. కిచెనరుగారి సేవల జూచిన నాకమితముగ గతము కలగుచున్నది. ఆంగ్ల వైద్యము లన్నియెడలను ముద్రాకర్తయగు తమ ప్రోత్సాహము చూపుచున్నది. ఆకారణమున భావించితము లేక మనము తృప్తిపొంది యుండవచ్చును.

ఆంగ్లనౌకలదాడి.

లండను సెప్టెంబరు 8:—నిన్నను ఆంగ్లండు వరకుక గల సముద్రతీర ప్రదేశములపై 80 40 ఆంగ్ల ముద్ద నౌకలు బాంబులను కడినది.

హెచ్చరియను నౌకలో ఫిరంగులులేవు.

లండను సెప్టెంబరు 8:—వాషింగ్టను-హెచ్చరియను నౌకలో ఫిరంగులుండెనని జర్మకులు ప్రకటించినవార్త కల్ల యని తేలింది. ఈ నౌకశత్రువులకు తలపడుట కంతమాత్రమును తగిన నిష్పత్తి నుండలేదు. జర్మకువారు దీనిని టార్పిడోతో కొట్టిన మాటలతోను ఉక్కుముక్కలతో ప్రతిఘటించి పడిన పని నౌకలో నౌకాయ చేప్పినది లండనులో అమెరికా రాయ బారిగానున్న డాక్టరు. కేజీగారు తెలిపిరి. జర్మకులు ఈ దాడును నొప్పుకొని ఆ జలాంతర్గామి నౌకా కిరికితను విధింతుమని నిర్భయ పూర్వకముగ తెలుపవలెనని అమెరికా వార్తా పత్రికలు తీవ్రముగా వ్రాసినవి.

పారసీకములోని ఆంగ్లరాయబారిని గాయకరుచుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—తెనాగను ఇప్పుడుక లోని ఆంగ్లరాయబారి ఉదయమున పి.కాసు కెల్చి కయ్యచుండగ వైద్యకీ మంటురులుగానుండిరి. ఆయినతోగూడెన్న ఆఫ్రి కుదకు భారతీయును. చంపిరి.

ఆంగ్లమంత్రీవర్గమువారి సమావేశము.

లండను సెప్టెంబరు 8:—మంత్రీవర్గమువారి సమావేశ వారమునాడు సమావేశమయ్యెదరు పార్లమెంటుసభ లగున లోపల వీరు సమావేశమగుట కిదియే కడసారి. నేలను గూర్చియు ఇతర మభ్యుదయములకు గూర్చియు చర్చించుటకే పురుషుడి. ప్రత్యేక సంఘమువారి రిపోర్టును మంత్రివర్గ మునా రాలోచించెదరు. ఆదాయవ్యయపట్టికను గూర్చి నూడ చర్చజరుగును.

బెల్జియంలోని దురాగతములను గూర్చిన సభ.

లండను సెప్టెంబరు 8:—బ్రిటన్లో నర్తక సభను హాసభ జరిగినది. జర్మకులకలన బెల్జియం ప్రజలపై గొలిగి ఆ పదకు ఆంగ్లదేశము లందరును సాధూలీని తెలుపుచున్నా రు. బెల్జియం దేశమునను స్వాతంత్ర్యమివ్వబడు వరకు యుద్ధము ముగియదు. స్వాతంత్ర్యముకొరకు ప్రాణమునకు తెగించి పోరుటయే నిశ్చయము జర్మనీవారి సాంగ్రామికత్వము దాని నివరించిన ఘాతుక చర్యలు మాత్రముననియును నూడ నంతయు కావలెను. ఆంగ్లదేశముగూడ సం గ్రామికత్వ మును పూనరాదని కాల్మికసంఘనాయకులకు సెడ్డుగా రా సభలో నుడిచిరి.

శత్రు విమానముల దాడి.

లండను సెప్టెంబరు 8:—వార్తాసంఘము వారిటుల ప్రకటించిరి నిన్న రాత్రి శత్రువిమానములు దాడిచెప్పుటకే 16 గ్లరు చనిపోయిరి విమాన విధ్వంస కళాఘ్నులు ప్రేల్చబడిన విమానము మానికలు మించితోరక గిరిగాని శత్రువిమానము లున్నతావులను గురింపలేకపోయిరి. 15 చిన్న ఇంజన్లుగలవి చేయబడినవి. చాలావెండ్రుక తలపులు కీటికీలు మున్నగువి విధ్వంసమైనవి. మంటలువెంటనే అప్పబడినవి అంతకన్న న ప్త మే మి యు ను కలుగ లేదు. ఇద్దరు పురుషులు ముగ్గురు స్త్రీలును 5 గురు పిల్లలును చనిపోయి 4 గురు పురుషులకును 10 గురు స్త్రీలకును 7 గురు పిల్లలకును బలమైన గాయములు తగిలినవి. 7 గురు పురుషులకును 7 గురు స్త్రీలకు ను 7 గురు పిల్లలకును స్వల్పముగ గాయములు తగిలినవి. ఒక పురుషుడును అరు స్త్రీలును కనబడుటలేదు. వీరు ఏమిడిరి అభాతమున కూడకొని పోయియుండురు.

ఫాల్గు

ఫ్రెంచివారి ఫిరంగిదళములరొడ, జర్మనివారికి

దురవగామామగుట

లండను సెప్టెంబరు 7:—పేన్-కె 15 జూల నుండి ఫ్రెంచివారి రెడతెంపితేక ఫిరంగుల కావ్యచుండిరి. అందువలన వారిభావ మేమైయుండునా అది జర్మనివారి వాత్ర మతో నున్నాదు. సోమబాహువులకు ఆగ్రామకాండము ప్రదేశమున జర్మకుల ఫిరంగులు కావ్యుట ప్రారంభించి రనియు, బాంబులతో నచ్చుటచ్చుట యుద్ధము జరుగుచున్న దనియు ప్రకటించబడినది. దీనికి ఫ్రెంచివారి ఫిరంగులు తగిన ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చుచున్నవి. వాహాగ్ని, వాన్ కేన్లలో ఫ్రెంచి, జర్మనివారి ఫిరంగులు అతి యువకగున్నవి.

వాన్ కేన్లలోనున్న గిరిలోమరును జర్మనివారి నిరువ ములు రెండు పర్యాయము లెరించినవి. గాని ఇద్దరు మరు మృతే మృతిపొందిరి.

సముద్రతీరమునున్న జర్మనివారి ఫిరంగుల

మట్టడించుట.

లండను సెప్టెంబరు 8:—పేన్ ఇటు ప్రకటించబడి ను:—సెప్టెంబరు 8వదిన జర్మనివారి ఫిరంగులు మట్టడి చేయ

అట్లు నాకాదేశము పర్యావృత్త ప్రదేశమునను మా ఫిరంగి దిగియుట తోడ్పడెను. అలాగే కుత్తమునకు దత్తు నుమనకు తీరమైన ఫిరంగుల యుద్ధము నడచెను. మా ఫిరంగులు శత్రుస్థానముల వెక్కిరిస్తోవుచుండెను. రాంపాగ్గిలో ఫిరంగి దిగివచ్చు యుద్ధము చల్లాలేదు. అల్లసాని, మోతెరి లొరెయ్యలలో ఫిరంగి దిగియుట తోడ్పడుచున్నది మాకు బాధయు చేసెను.

నెంటిది జరగా మరే నెంటిది జరిగె ఫిరంగులు కాంబడివి. దీనికి ఆర్యులైనవారి ప్రాంతివారి విమానములు ప్రేయదీయన్న సైనిక స్థానములపై బాంబుల విడచెను. ఇందు నలవ నిశ్చయింకొనెను. పోర్ బర్న, లెక్క, షెల్లెక్, వార్నర్ విల్లె, పెర్రియరులపై కూడ బాంబులు వేయబడెను. వెకోనె కు చుట్టున ఉన్న ఇనుపదానినై ఒక ప్రాంతివారి విమానము బాంబుల వేసెను.

పరాసువారి ప్రకటనము

లండను సెప్టెంబరు 8 — పారిసు — ఫిరంగుల యుద్ధము తీవ్రముగా జరిగింది. పరాసువారి జరుగనే లేదు. గో బ్యాకు విమానములు మెల్లజెక్కెరి మీదను నాన్సిమీదను బాంబులు వేసింది. నాన్సిలో చూరము కొద్దరికి ఆ పరాసు ము కలిగింది. అంగ్లా నా కా వై మానికులను పరాసు వైమానికులను అన్వేషించుట విమాన కాలపయ బాంబులను వేసిరి. మరియొక తెగ వైమానికులు సెయింటు మాడ్రెయిలోని పక్షిగర్భమున నుడిచును జనందరి రయలు ప్రేమనుమీదను కిష్టాలో బాంబులు వేసి జర్మనులపై వికట వికటముగా హుటయిరకు కొక పటాములోనే 389 నున సైనికో ద్వ్యంబుల 23692 నయినవలెను హుటల శబ్ద ప్రబల విదర్శనము.

రష్యా

రష్యాచక్రవర్తిగారు రష్యాను సేనల స్వయముగ నడుపుట.

లండను సెప్టెంబరు 7 — నేటినుండి రష్యాను సేనల సేనాధిపత్యమును సేనాధిపతులు స్వయముగ నడుపుట. ఫ్రాన్సుజేతము ముగియును నుత్పాదించున పరాసుజేత వైస్యముగ్గయు ఘనతను గూర్చి సేన నిరంతరముగా పూర్తిచేయుచున్నది. మీకు తెలుపుట ఆరువందలయేడున్నాడు. వై కథమున శ్రీ రష్యా చక్రవర్తిగారు వెక్కిరించుట పోయిన కరగారికి రంపి జార్జి నంబిట్టు తెలియజేసింది. మిత్రికందతివార బలవంత నుగ నీద్యబడిన యుద్ధమున విజయవంతముగా ముగియుటకు పాపద్యములో పనిచేయుటకే తామిట్లు సేనాధిపత్యమును వహించిరి నాకు తెలియవని వెక్కిరించుటగాన క్రిత్యులైర మిచ్చి.

పోలెండు, ఢిల్లీ సంగ్రామము.

లండను సెప్టెంబరు 8: — పోలెండు యుద్ధభాగమున నీమన, ప్రేమలనడచున మన. దీని 110 మైళ్ల వైశాల్యము గల యుద్ధభాగమున పారభింపబడిన యుద్ధమునకు గ్రాడ్స్కి 45 మైళ్లు అగ్నేయముననున్న వాల్యా విసుక్ అనది యుద్ధస్థానమైయున్నది. నీ డెయి, వాల్యా విసుక్, వెట్రా గ్రాడులకు సమమున్న 80 మైళ్ల ప్రదేశమున రష్యాను సేనలు వట్టుదలలో పోరాడుచున్నది చెల్లెను ప్రకటనమే తెలియ చేయుచున్నది.

గ్రాడ్స్కి కుత్తమున, లెక్కయును, క్రిత్యులు ఆదిపోయవారముల యుద్ధ భాగముల విభిన్నత కొందిరినీరక టింపబడువాల్యా విసుక్ ప్రాంతమునకు దక్షిణమునకున్నది స్టో. మోడ్డు వరకును రష్యాను వెకునీ కావలి ధటులు పోయవారమున క్రిత్యులతో తాకుడి. కొంత పోరాటును జరిగింది. అందులకు రష్యాను క్రిత్యుల ముట్టకే నోరుమండిరి ప్రకటన ఒకే.

విక్రమ దురంధులగు రష్యాను సైనికులు.

లండను సెప్టెంబరు 7 — వెట్రాగ్రాడు పరాతమతము లకు రష్యాను సేనల యెడల తమకుల అధ్యుల గౌరవ భావముల ఆ వైస్యములనును ప్రతి ప్రేమనకును తెలియజేయు ప్రజాస్థి చక్రవర్తిగారు కోరుతుండిరి తెలియరచ్చింది.

రష్యాచక్రవర్తిగారు సర్వసేనాధిపత్యమును వహించుట.

లండను సెప్టెంబరు 8: — బాగుగారు గ్రాడ్స్కి ద్యుక్తిని కింక గారికిముగ ప్రాసీది. యుద్ధారంభమున కొన్ని కారణము

లకను సర్వసేనాధిపత్యమును వహించుట కధ్యంతరము కలిగి సంపద భూసేనకును నాకాదేశమునకును సర్వసేనాధిపత్యమును మిగిలించిరి రష్యా జేతములందరును వెయ్యుకోను నట్లు మీరు సర్వసేనాధిపత్యములకు వెట్టిందిరిగాని రష్యాజేత మధ్యమున క్రిత్యులు ప్రవేశించుటచేత సంభవము నాయధీనము చేసినవేతమునకు క్రిత్యులకు తేనే నేటినుండి సర్వసేనాధిపత్యమును వహించి యుద్ధక్రమసాగునుటకు క్రిత్యులు కలవాడ నైరి. భగవద్దేవత్యములు గాగ్రామ్యములు గాన వేళ రత్నదార్థము నేను భారమును వహించుట నాధిపత్యమున నేను తీర్చి నిందిరి. క్రిత్యులు దాడివెడుటచే వర్జిలను సైనికులను విస్తారముగా నమాకేతను చేయుటయును సేనాధిపత్యములకు సంయోగము కలిగించుటయును అవశ్యకమైనదిగాన వెక్కిరి దక్షిణభాగమున నేగాక ఇదిరస్థలములలోగూడ చుకను వని చేయవలసి యున్నది. అందులకు మీరు దక్షిణభాగమునందలి యుద్ధమును గూర్చి నాకు సమాచారముల గాను హిందోపదేశముల గాను గూడ నుండగోరకను.

రష్యావారి ఆశ్చర్యల సాహసము.

లండను సెప్టెంబరు 8 — వెట్రాగ్రాడు కొత్తలసార్వీ ఇనుపదారిప్రాంతమున నున్న క్రిత్యులను రష్యావారి ఆశ్చర్యముల కరివి 140 మందిని బండిలను చేసిరి. దక్షిణమున క్రిత్యు సేనల పరిమితముగా నుండుటచే రష్యా సేనలు స్వేదకమాన్యుగా నూతనస్థానములకు పోవ నాజ్ఞాపించబడినది.

గ్రాండు ద్యుక్తు నికలనుగారిని

కొన్నను పరగదాకు గవర్నరుగా నియమించుట. లండను సెప్టెంబరు 8: — వెట్రాగ్రాడు సేనలసార్వీ సేన నాకాదేశమునకును సర్వసేనాధిపత్యమునకును విడిచిరి విజయమునందు కృతనిశ్చయాలై సైనికులందరను సర్వసేనాధిపత్యమునకు బూనుకోవలెను అని రష్యాచక్రవర్తిగారు ప్రకటించిరి. క్రిత్యులందరను మిగిలించున సమర్థతతో పోర్బంధులకు సేన మిగిలించునకుల నాచరించుచున్నాను. చక్రవర్తిగారి నాయకత్వమునంద విజయముచేయునగాక యుద్ధమున నున్నానని గ్రాండు ద్యుక్తు నికలనుగారు ఎటుకడి కాంగుజరలు అనుచున దయతో ప్రకటించిరి. బాగుగారు గ్రాండు ద్యుక్తుగారిని కాక్సు నుపరగదాకు గవర్నరుగాను సేనాధిపత్యముగాను నియమించిరి ఆయన ఇదివరకు సర్వసేనాధిపత్యమును వహించుటకు పూర్వయోగ్యతముగ వందనములను తెలిపిరి.

ఇటలీ

స్పెర్నాలో అరాజకము.

లండను సెప్టెంబరు 7: — గోతు స్పెర్నాలో బాషిబ నాకులు వెకు ముందులేకుండ గ్రీకులూని ఢిల్లీ వారిగూడ దోయకొనుచు హత్యచేయుచు భాధించుచున్నార. బాగు కలెకలన వైఖరిండు నడుపుటలేదు క్రిత్యులులేవుఅని అవటించి గ్రీకులకుచ్చిన ఇటలీజేత ప్రకటనలు చెప్పి.

సెర్వీయా

సెర్వీయారంగము, అల్బా రెర్నెను సేనలు ముట్టడి నలుపుట.

లండను సెప్టెంబరు 7: — సెర్వీయా సరిహద్దున అల్బా జ్యును సేనలు యుద్ధ భాగముల నడచుచున్నది అక్తుండి వచ్చిన రంపిజార్లు వ్యభిక్తు మున్నది యాటరు వార్తా స్థానములకు తెలియరచ్చింది. గాని వెస్యూవారి కటాలములు సిద్ధముగా నున్నవి. ఇదివరకు చిన్న చిన్న పోరాటములు జరిగెను. వాటిలో సర్వీయా జయమొందెను.

చీనా

సైబీరియా ఇనుపదారి జర్మని వారు ముట్టడిపు యత్నించుట.

లండను సెప్టెంబరు 7: — వెక్కిర వై యనుపదారి యందున్న సంకెను నిర్మూలించుట లీజాలోనున్న జర్మని వారి ఏకెంట్లు తిరుగ ప్రయత్నించిరి. గాని వీరు వెట్టిన బాంబులు ప్రేలమున్న రష్యావారు తీసికెసిరి.

అమెరికా

అమెరికాలోని ఆస్టియా రాయబారి.

లండను సెప్టెంబరు 8: — ఆస్టియా రాయబారి డాక్టర్ దంభాగారు లాస్ ఏంజెలస్ గారి హాగ్గియమునకు సేను మధ్యాహ్నము కచ్చి. యుద్ధ పరికరములు చేసినందుల కాస్టియా

దేశములకు వ్యవేశించు విమర్శించుటను గూర్చి మా దొరతన వారు నాకు పంపిన యుత్తరపుటల నేను చూపించెదని మొదట నాయన విలేఖరుకు తెలిపి బానికి జూలై 25 నిమిషములు లాస్ ఏంజెలస్ గారిలో కే కాంటెన్టెన్షివలసిగాని ఏమియు తెలుపలేదు. ఆయన మరలవచ్చినపుడు దీక్షదనముగా నుండిరి.

హెస్పీయరు నాకలో నాక అమెరికా దేశీయుడు చనిపోవుట.

లండను సెప్టెంబరు 8: — హెస్పీయరు నాకనుమంతుల కలన న్యూజర్సీ వాస్తవ్యుడగు నేతయు దోడు మృతినొందెనని క్లిష్టములలోని అమెరికా రాయబారు కథికారులు తెలిపిన వైస్యులత్రిక ప్రకటించింది.

చెర్నపురి

మృజ్వరము, దానిని వ్యాపించేయు దోమలు.

ఉదయండులను సెప్టెంబరు 9: — మిషిగన్యును తీక్షణమున వర్షజలకలుచున్నది. ఇచ్చటనుండు దొరతన మువారి మందిర ప్రాంతము మున్నగు ప్రదేశములలో నుండు వివిధభాతుల దోమలపోగుచేసి వర్షము జనరలుచే తడిమాన్ గారి నూనము ప్రకారము వాటిని కనాలిపోయెను పరిశోధక ప్రధానస్థానాధ్యక్షులకు మేజరు క్రిష్టాఫ్ ఫ్లెగారికి నీ ఆర్ వారాయణ మెనాన్ గారు ఇటీవలనే పంపిరి. మేజరు క్రిష్టాఫ్ ఫ్లెగారు విషయమును మిగిల క్రిష్టోఫ్ ఫ్లెచేయుచున్నాడు ఖర్చులన్నియు తామే భరించి నీలగిరిలో నుండు వివిధ భాతుల దోమల పట్టి తెచ్చుటకు వీరు రావునానాలోక బాహుధంబుగాని కనాలినుండి పంపిరి వర్షము జనరలు చేసరుమారు గాను మధ్యపుష్కరముల విషయమున అధికముగ పోటునడుచున్నాడు. దొరతనమువారి లోటులలోను మందిరమునను దోమలుపుట్టుకకు గణనమున నీకగడు వాటినుండి నీటిని శుభ్రపచు విధానముకటి దొరతనము వారికి నూచింప బడెను. ఉదయండులమునకు వర్జిలలోగ్గ మనకొరకు విశేషముగా పోవుచును. ఇచ్చట దోమలధికము. ఈభాధలతోలగించుటకయ తీరయిన క్రయత్నములు జరుప బడుచున్నది.

నిన్నటి సామ్రాజ్య శాసన సభ

హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయము.

సింలా సెప్టెంబరు 8: — హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయపు లిల్లుకు సర్ ఆలి ఇమామ్, సర్ జి.యస్. చిట్టానిస్, కంబిల్ మదన్ నానాజీయాలగ్య, సి.హెచ్. కెన్సెన్, మోన్సు, కాబ్, డాక్టరు నుందరలార్, నురేంద్రకాథ్ టెల్లె, కానిబజారు నవాబా, కర్నూలు గోర్డను గార్లు సభ్యులుగ నేను ఒక ప్రత్యేక సంఘమునకు మోక్షులయినను నూచనమున కలహల కొట్ట బట్టగా తుఫాదిందిరి. ఆసమయమున వారిట్లు నడిచిరి. — హైదరాబాద్ విశ్వవిద్యాలయపు లిల్లులో మరయుక మెట్టు నెక్కిరిమి గానిఇది తుదిమెట్టుగాదు. ఈఉద్యమమునులాడుపోర్డించ గాన ప్రాత్యాపాత చరిగిన సమయమునొకప్పుడుచే వారిబాబులివి ధిర్యమునుమీద నీ దీనిని గానముగూర్చులయినసభ్యులకు కొరికగలదని సేను వర తెలియజేయకలెదరు. అందులకనే యుద్ధ సమయమైనను దొరతనమువారు ఈలిల్లునుగూర్చి క్రమ తీసికొనుచున్నారు. ప్రేవారి ఉద్యోగ కాలముననే ఈలిల్లును కానిబజారు ముప్పించుటకు సభిర లిచ్చగించి యున్నాడు. ఇంతవరకు నడిచిన వ్యవహారములకు తృప్తికరముగ నేయున్నది గాని లిల్లు విషయమున అభిప్రాయ భేదములుండక పోలేదు. శ్వేది ద్యాలయపు కట్టుబాట్లు వేరొక రీతి నుండిన బాగుంభిసేని వెక్కిర నుండి అభిప్రాయకడి యున్నాడు. అభిప్రాయ భేదములు వాగ్వికాద కరములుగ నుండకపోవును. ఈ లిల్లు విశాదపూర్వకముగ చేయబడదు. కేవల తలచుచున్నాను. వై లిల్లును వివాదాంశముగ వేర్చి, దాని రద్దుపరచుకోరిక యున్నట్లు నాకు స్ఫురించుటలేదు. చిట్టాను నుపపాదించినవారు హిందూ దేశమునకు యశముగూర్చు గొప్పవిజయమును బడసికట్టు మాడబడుదురను కోర్కె నాకు గప్పట్టుచున్నది. అవధికార యత్నమున, పరిపంచము అదివర కెన్నడు ఎరుగు నంతటి భూర యుద్ధ ము క మూల ను నడచుచుండు నమయమున హిందూదేశములో గ్రాత్రమంది విశ్వవిద్యాలయ మేర్పరుచు కానమును కానన గ్రంథములలో చేర్పగలిగిమి. ఈ విషయము మనల నందర రిన్నయల చేయును. ఆను భావము సభికులకున్నట్లు నే నూహించెదను.

ఈవిలువ కొరతను వారు తమ అధికములలోనిదిను నుక పొందినవారి కొరతల మీలనువంతకరకు నెరవేర్చు కొరకు తీసికొని దీని నుపాదించినవారు విశేష ప్రయత్నమును సూచిరి. ఈ ఉద్యమమునందు ఆదిమందియు దొరతమునా రీతింది. అభి పాయము కలిగి యున్నారు. ఓట్లు నుపాదించిన వారికి పూర్వముగ తోడ్పడటకు దొరతమువారి కేర్పగులు. కాని యిట్టి విశ్వ విద్యాలయ ముంటటకు కొన్ని మారులు గలవు. ఇది లేనియెడల ఇదియూ దొరతమువారు గాని, మంత్రిగారు గాని దాని నామోదించరు. ఈ చట్టములకు లోబడి యుండవలెను. ప్రత్యేక సంఘములలో ఇకపూర్వ సభ్యుల చేర్చిన ఉత్పన్నముగనుండున కాని వీరు అస్వస్థతా మూమున సభకు రావాలిరేరే

శ్రోత్రితములు.

చెన్నపురి రాధానిలారత్తుల సభ్యులలో పంచాయతీ మండల గుమాస్తా. జీతమును పొందించుటకు గూర్చి మిగిలిన అసెంబ్లీ రద్దీన ప్రశ్ననుకు సర్ రి జి వాల్మీక్రాదత్తు గారిట్లు ప్రశ్నత్తర మిచ్చిరి. రి జి వ్రే వ ను దిపార్టుమెంటు ను మాస్త్రుల జీతముల పొచ్చు చేయవలయునని ఇటీవలనే కొన్ని నూచములు చేయబడెను. ఇది తప్పి ఈ విషయమున తన ఆగ చరలు చెప్పరాస్త్రువు దొరతమువారు నుత్పన్నుట్టు కావరాదు. ఇట్టి ప్రశ్నమున గాగార్తూ దాల్చిటి సింగుగారు తేసిరి. దానికి 8-2-14 తేదీన జరిగిన సభలో ప్రశ్న తర మియ్యబడెను.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము.

హిందూ విశ్వవిద్యాలయము. శ్రీ వైసరాముగారి యాధిపత్యమున ఇండియా సామ్రాజ్య కాసన సభ సమావేశమయినది. గభ్యులును, ప్రతిపక్షులును చాలమంది విచ్చేరిరి. రాజ్యాంగ గభ్యులలో గా. శర్ సి హాన్ హిల్లుగారు కాసన సభకు విచ్చేయుటకు నియమ ప్రకటన పర్యాయమున ఆరంభమున భానుమయిన మహమ్మదముగ్గి గారు మున్నగు నూతన సభ్యుల నద్దమంది సభా ప్రమాణములు బుచ్చుకొని సభాస్థానమునకు నాహ్వాంకిరి. తరువాత మామూలు కార్యక్రమము జరిగెను.

పాచ్చజీతముల దీపికను నైనిక వైద్యులకు హిందూలు.

గా. అబ్దుగారి శ్రోత్తు జవాబు చెప్పయ నేనాధి పతి యట్లు చెప్పెను. "టింబి వి. ఎన్ ఎమ్. డి. వారి (నైనిక వైద్య సాహాయ్య కాఖవారి) యొక్క జీతములలో తేసి న పొచ్చులు. వారి పంఛక (ఉపకారకతము) లకు చెందదు. ఇంతవలన వారికి మామూలుగరచ్చుపింఛకలు పొచ్చించబడవు. ఆంగ్లో యిండియను గొలురకు ప్రత్యేక విద్యార్థి చేతనములు.

గా. అబ్దుగారి శ్రోత్తు జవాబు చెప్పయ విద్యా కాఖాధికారియగు సర్ ఓట్టుగారిట్లు జవాబుచెప్పిరి. "హిందూ దేశములలో గలసిందు ఆంగ్లోదేశములకు ప్రత్యేకముగ నిపు డున్న వానికంటె ఎక్కువ విద్యార్థి చేతనములను నిచ్చుటకు దొరతమువారు తగ్గిపొయడలేరేరే

నాకాసేవక బోధకమునకు నిండియూనా నేర్పాటులు లేవు.

గా. అబ్దుగారి శ్రోత్తు జవాబు చెప్పయ, నేనాధి పతిగారిట్లు జవాబుచెప్పిరి. "బ్రిటిషు నాకాదేశములలో జీతమున వారికి (టెంపునింగు) (నేనాధిధానబోధకము) సుఖి కృతరాజ్యములలో ఇంగ్లాండు సాగట్టాడు, అయిర్లాండులలో నె యియ్యబడుచున్నది. ఇండియానుండి ఆనేకవైద్యగీయుల దీసికొనుటకు ప్రస్తుతము న. ఏ యే ర్పాటులు ను లేవు. ఇప్పుటిలో ఇండియాదొరతమువారు విషయమున ఏయే ర్పాటులను చేయుటకును సిద్ధముగాలేరేరే.

శత్రుదేశీయుల విషయము.

గా. హుదనుగారి శ్రోత్తు జవాబు చెప్పయ గా. శర్ క్రాదత్తు గారిట్లు చెప్పిరి. ఆస్ట్రేలియను గలించియు జర్మనుల గలించియు తెలిసికొనటకు ఆగస్టు 18 తేదీన ప్రయత్నమైన దొరతమువారి బహిరంగప్రకటనమును జాడ కలయిన. తరువ్వు ప్రజలను స్పృహగలుగఁగా భావించినగు ను యాయూరోపుఖండి వాస్తవ్యులును, ఆసియాఖండ వాస్తవ్యులును, మొదటితరగతివారిని వారిదేశములకు పంపివేయడ మైనది. తుండవరగతిలో గలించిల కట్టుకొనిన తుండవ్యుల స్త్రీయలలోనివారుకూడ నున్నారని వీరిలో కొంతమంది యితర యూరోపియనులకూడ నుండును. వీరిముత్తము 97 మంది

యొక ప్రస్తుతము నిర్బంధనివాసమున నుంచబడిరి. ఆసియా ఖండాంతరవాసులై తురు మెగ్ల భి మాములవా రితరు లు దాదాపు 1100 మంది యున్నారు. వీరినికూడ నిర్బంధ నివాసమునకు బంపుట దొరతమువారి యభిప్రాయముకాదు. అట్లు నిర్బంధ నివాసమున కనుకబడనివారి నిలిగియు లరయట దొరతమువారి కనుకరము కాదు."

ఇండియాలోని అధినివేసుల

యుద్వ్యోగములు-వార్తన ఖి.

గా. శర్ క్రాదత్తుగారి జవాబు "ఇండియాదొరతపు ఉద్యోగములలో మొత్తముమీద 67 మంది యధినివేసు లున్నారు. వీరిలో 10 మంది దక్షిణ యాఫ్రికావారు; 16 కనడావారు; 29 ఆస్ట్రేలియావారు 12 మ్యూజిలాండు వారు (ఆస్ట్రేలియా ప్రాంత దీప్య పపు వారు). ఉద్యోగ విభజననీత్యా, వీరిలో 14 మంది సివిలు సర్వీసు ఉద్యోగియులు, 17 మంది వైద్యకాఖా యుద్వ్యోగియులు, 6 మంది విద్యాకాఖా యుద్వ్యోగియులు. ఏయేకాఖ లో నేయే యధినివేసుల వారున్నారన, వైద్యకాఖలో 7 మంది కనడావారును 8 మంది దక్షిణ ఆఫ్రికావారును; సివిలు సర్వీసులో 5 మంది ఆస్ట్రేలియనులు, 5 మంది మ్యూజిలాండువారును, మగ్గురు దక్షిణ ఆఫ్రికావారును నున్నారు."

ఆంగ్లో యిండియను పోలీసు ఇన్స్పెక్టరులు.

క్రాదత్తుగారి జవాబు. "యురోపియనులుగా నై నను, ఆంగ్లో యిండియనులుగా నైనను, ఇండియనులుగా నైన ను, నన్న పోలీసు ఇన్స్పెక్టరులకు పోలీసు డిప్యూటీ ముఖ రింటెండెంటులుగా పొచ్చించు పని స్థానిక దొరతమువారిది కావున ఇండియా దొరతమువారు రాజవయమున దామాషా సలహాలను నేమియు చేయవలయున లేదు."

ఆంగ్లో యిండియనులకు సేవేశనపు పేర్పాటులు.

క్రాదత్తుగారి జవాబు. "ఈవిషయమున నడిగిన ప్రశ్న స్పష్టముగా లేకపోవుటచేత నూటియయినది. జవాబునిచ్చుటకు తలపడదకయ్యెను. మొత్తముమీద చెప్పవలయునన, ఈసందర్భమున జేసిన సలహా క్రకారము చేయుటకు వరిగాదీయ్యుట కనుకదు. ప్రత్యేక సంఘములవారికి ఏర్పాటులనుజేయు విషయము ముఖ్యముగా స్థానిక ప్రభుత్వ మునకు జెందియున్నది."

సరియు క్షుపరగవాలలో పురుషుల కొక బోధనా కళాశాల.

గా. శర్ బట్టగారి జవాబు. "ఇండియాను నివాసాధికులుగా తీసికొనిన వారులనుకూడ విద్యావిధాన విషయపు సరముటకు సిమ్లాలో 1912 జూలైలో నకుప బడిన సమావేశమునందు ఇండియాలో ఏర్పేటకు మీకి గావలసి రచ్చు ఉపాధ్యాయులసంఖ్య తరిమితుమున దని తేలింది. టెంపులలోని వోకాశాలల సేవకునుటకు నిలిపిల కొన్ని ప్రయత్నములు జరిగెను గాని, జానికి ఆటంకములు కచ్చెను. ప్రస్తుతము చెన్నపురి రాజధానిలో నిక కళాశాలను నిర్మించుటకు సలహా జరుగుచున్నది. అట్టికళాశాలల సంయుక్త కర గవాలలో గాని బొంబయి రాజధానిలో గాని, యితరస్థలము అంతగా ప్రస్తుతమున నేర్పరుచుటకు దొరతమువారి యభిప్రాయముకాదు."

పారిశ్రామికాభివృద్ధికి దొరతనపు సాహాయ్యము.

గా. శర్ వాల్మీగారి జవాబు. "దక్షిణ యిండియా వ్యాపారసంఘమువారికిని వారునుకూడ సమావేశమునకుగలించి పత్రికలలో ప్రయత్నమును రిపోర్టు ఈ ప్రశ్నకడిగినట్లు తోయచున్నది. నూదేశీపరిశ్రమలకు దొరతపు సాహాయ్యము చేయబడినట్లు నే నెక్కడను జెప్పియుండలేను. సంయుక్త కర గవాల పరిశ్రమలకు చేరుబడిన సాహాయ్యము క్రితముయ్యిగా గా. సభ్యుకు (గా. రామస్వామి శాధరాయి గారు) ఇండియా పంచవార పరిశ్రమనుగలించి యుకపొందిన తీర్మానము దర్శమున జేప్పియు సాహాయ్యములనుగలించియే నేన కలయకొని మాటలాడి యున్నాను."

గా. సురేంద్రనాథ బాసన్ గారి ప్రశ్నలు. ఇండియా సంకీర్ణ చట్టము క్రకారము నిర్బంధ నివాసమున నుండునది పో ఆస్ట్రేలియ వివి విచారణజేసి వ్యాయతీర్పును నిచ్చుటకు వ్యాపారాధికారుల యొక సంఘమును నేర్పరుతురా?

జవాబు. ఆస్ట్రేలియాదేశ మిప్పునులేను. ఇంగ్లాండు లో నట్టిసలహాసంఘ మొకటియున్నమాట వాస్తవము. దానిని గలించి యొకను నైను తెలియవలయునని గా. సభ్యుకు 1915 మే 20 తేదీ ఆస్కియత్తు గారి రిపోర్టు చూడవలయును.

ఆరంభోచిత నిద్య

దొరతను వివిషయమున గలించిన తొందరకర్మముల నుండియు జేసిన ప్రయత్నములను గలించి గా. బట్టగారి జవాబు "చెన్నపురిలో విద్యావిషయమున నుండునది ప్రయత్నము కాబడిన వారు విలలవద్దనుండి ప్రస్తుత చట్టముల ప్రకారము చెన్నపురి రాజధానిలో జీతములేనియు పుచ్చుకొనబడడములేదు. మహమ్మదీయ వాలరకు అర్హతములతో జేర్చుకొనబడుచున్నారు. కడచిన తొందరకర్మములలో వెలకబడిన వనజాతుల సంఖ్య పొచ్చించబడింది. వ్రేటిటునుగూర్చు లోని జీతముల వకసను నాయానుగూర్చి యజమానులకే విజనబడినది. దొరతమువారి సాహాయ్యమును బొందుచుండు నూర్జమానేజరులు వెలకబడిన వారు విలలను పొచ్చుగా జేర్చుకొనటకు ప్రాప్తానుగూడకముగ ఒక్కొక్క దీపకాతి విలలవానికియు సాహాయ్యము 10 అణాలనుండి 1 రూపాయి కే పొచ్చించబడింది. 1918 నవంబర్ దొరతమువారి బడులలో జీతపులెలకు వలకలను పుస్తకములను నిచ్చుటకు రూ 75,700 వెచ్చించబడెను."

తరువాత ఉపసాదింకబడునని యావరక తొలుటడిక చట్టము నుపాదించబడెను. జీతభూయి టెంపెట్టి (సామం త కడచి బిల్లు వర్చలేకుండగ నె యామోదించబడెను. స్త్రీయ నేదిగవను (యంత్రయోగకరములపు) బిల్లు నెప్పముకమిటి విచారణకు నంపబడినది. పినక హిందూవిశ్వవిద్యాలయ చట్టము నెప్పమోకమిటివిచారణ కువపొందించునక బట్టగారిట్లు చెప్పిరి. "ఈ విషయమున విశేషముగ జెప్పవలయున జేయు లేదు. కాళిలోని హిందూ విశ్వవిద్యాలయ స్థాపన సందర్భమున మన మిటీకు కంటె నిచ్చుకును గన్యూస్టాన సమీపమునకు జేర్చియున్నాము. కాని వర్తమాన మింకను సంపూర్ణ యునునదని చెప్పటకు నీయలేదు. ఈ విషయము యంత్ర సమయమున పునః చర్చజేయు చున్నామో, గా. సభ్యులకు నేను నేరచెప్ప నక్కర లేదు. ప్రే హర్దిక ప్రభువు శిశికార కాలముననే యీ విషయము తీర్మానింపవలయుననియు ఈ కీర్తి వారిపేరునకే జెంద వలయుననియు చాలమంది యభిప్రాయము ఇట్లునటవలసి విషయమున భేదాభిప్రాయములు లేని నేననుటలేదు. పత్రికలందీ విషయమున ప్రయత్నములను వ్యాపములలో క్యద్యమునకులెన్ని యున్నను, మొత్తముమీద నాద తొరున కద్యుత్తులగుటచే, నిది యంత వివాదాంకము కాదని జాయభిప్రాయము. నిజము చేత, ఈ సంగ్రామపు బూర్తిడిలోనే కేవల పారప్రయత్న ఫలమును వీ విశ్వవిద్యాలయపు చట్టమును గనుక కాసన స్ఫూర్తికి జెందజేసిరిమేర, మనము కాక్స్ కేర్లి నెగడగలము. ఈ సందర్భమున, విశ్వవిద్యాలయ సాంప్రదాయ నిబంధన తెన్నియు దొరతమువారి యుపసాదనములు కాదని వొక్క చెప్పవలసి యున్నది. దీనిని కేవలము వ్రేటిటు బిల్లుగానేగొని, యీ విచారణకాము పొడుగు నను దీని సంపాదకులకు సాధ్యమైనంతవరకు సాహాయ్యము చేయుటయు దొరతమువారి ముఖ్యోద్దేశ మయి యుండెను. ఇండియా దొరతమునకును, ఇండియా కార్యదర్శికిని నెలు జుండిన ఒప్పంద మునో, యట్లు సలహాలనే చేసితిగాని నేను కాదు. ఈ నెప్పముగమిటికి ఈ చట్టమునం దభిమానుకుల మతి కొందల ప్రొందవు గొనియోగింపవలయు ననుకొంటిమిగాని వారయ్యకొనక పోవుటచే నీయబడినది కాదు. తరువాత నెప్పము కమిటికి నూతనముగ గా. సురేంద్రనాథ జేర్చి గాని, కర్జులు గాడ్డు గాని నియోగించిరి. ఇక ఈ నెల 22 తేదీకి విలించింపబడెను.

మదరాసు అందు సదరన్ మహారాటారెల్వేకంపెనిలిమిలెడ్ నోటీసు.

1890-న సరి 9-న నెంబరు వైల్వే ఆగ్రి 56-న నెంబరు నెక్స్ మొక్క నిబంధన ప్రకారము 1915-న సెవత్వీను సెప్టెంబరు నెల 20-న వేట్ మొదలుకొని ఏలము మిగియు దివమునలకు ప్రతి దినము 12 ఘంటల నుంచి మిగిల్ మీర్వాజ్జ సురాబ్దికారిక వారివలన అనేక విధములుగను దావా లేని సామానులు బహిరంగముగా నెట్టల్ ప్రేషకవద్ద ఏలము నేయబడును. ఏలము వేయబడు సరకులబాద్ద మదరాసు అందు సదరన్ మహారాటారెల్వే జనరల్ ట్రాఫిక్ మేనేజరు ఆఫీసులో పుచ్చుకొనవచ్చును.

THE GREAT WAR.

Tsar Takes Supreme Command.

GRAND DUKE APPOINTED VICEROY OF CAUCASUS.

Dr. Damba Looks Crestfallen.

BRITISH WARSHIPS BOMBARD BELGIAN COAST.

AN EGYPTIAN MINISTER STABBED.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN.

British Bombardment.

LONDON, September 8.
DUNKIRK.—Thirty or forty British warships yesterday morning bombarded the whole coast as far as ostend.

A German Change of Front.

British Navy and Troops Praised.

LONDON, September 7.
AMSTERDAM.—Educated Germans are beginning better to appreciate the work of the British Navy and are also giving grudging praise to the troops for bravery in Gallipoli. Newspapers which are usually filled with violent abuse of Britain dwell on the gigantic task of forcing the Dardanelles and say that the reckless courage of British and Indian troops must command the admiration of their enemies.

French Ex-Minister's Tribute.

PARIS, September 7.
"I am writing on board a British warship which was reported to have been sunk in the German communiques," says M. Pichon in a letter to the Press, "and around us is the most marvellous fleet ready at any moment to prove that the renown of Britain is undimmed. The Fleet is incomparable in construction, armament, and men. The sight of Kitchener's army filled me with pride." M. Pichon concludes: "Britain's splendid spirit, which is equally evident in France, leaves us satisfied for the future."

British Cabinet Meeting.

Financial and Other Business Awaiting.

LONDON, September 8.
The Cabinet meets to-day probably for the last time before the reassembling of Parliament on Tuesday. The Cabinet will it is understood receive the report of the committee which is considering the measures for maintaining the strength of the army and other important business. There are likely to be financial questions in connection with the forthcoming budget.

A Labour Leader on Belgian Atrocities.

Prussian Militarism Should be Crushed.

LONDON, September 8.
Mr. Siddons in the course of his presidential address at the Trade Union Congress at Bristol dwelt on the war conditions and expressed sympathy with Belgian Labour Representatives and said that their British comrades were determined that Belgium should be restored to them before peace would become possible. The contest was a death grapple for freedom. The Prussian militarism and its proved rapine, cruelty and murders must be destroyed. He deprecated any aggressive Militarism in Great Britain and pointed out the colossal numbers of workmen with the colours.

Russian Heroes.

King George's Sympathy and Admiration.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—It is announced that King George desires that his sympathy with the valiant Russian heroes and admiration for them shall be made known to every man in the Russian army.

British Trade Returns.

LONDON, September 7.
Compared with the first month of the war, the imports for August show an increase of £27,153,888 and exports of £8,241,884, and compared with August 1913 imports show an increase of 13½ millions and exports a decrease of 1½ millions.

German Air Raid on Eastern Counties.

Some Fires and Casualties.

LONDON, September 8.
The Press Bureau announces that the best of aircraft visited Eastern counties last night and dropped bombs. There were some fires and casualties, but particulars are not yet available.

FRANCE.

Continued Bombardments.

German Anxiety.

LONDON, September 7.
PARIS.—The Germans are showing anxiety as to the inward meaning of the French continuous bombardment during the past fortnight. A communique states that the Germans opened a violent counter-bombardment along the line Arras to Soissons, accompanied by some grenade fighting. French batteries, however, replied effectively. Both French and German guns have been very active in Champagne and the Vosges.

German aeroplanes twice attacked Giraromer in the Vosges, but only two people were killed.

German Coast Batteries Bombarded.

ARTILLERY DUALS CONTINUED.

Reprisals by French Aircraft.

LONDON, September 8.
PARIS.—A communique says: Our artillery in the Nieuport region co-operated with the British fleet in bombarding the German coast batteries at Westende. There was a violent cannonade north and south of Arras. Our batteries at several points gravely damaged the enemy works. Artillery duels continued in Champagne, where there was undiminished activity. There were some artillery actions in Argonne, Woëvre and Lorraine, in which we maintained the advantage.

As a reprisal for the bombardment of the open town of Saint Die and Gerardmer a French air squadron dropped bombs on the station and military establishments at Freiburg, causing a fire. Bombs were also dropped on stations at Sarrebourg, Lens, Faverger, Wainerville and Tergnier. A French airship dropped bombs on the railway round Peronne.

RUSSIA.

The Grand Duke Superseded.

Tsar Takes Over the Full Command.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—In his rescript to the Grand Duke Nicholas the Tsar says "At the beginning of the war I was unavoidably prevented from following the inclination of my soul and put myself at the head of my Army and Navy hence I entrusted to you the Chief Command. You under the eyes of the whole of Russia proved your steadfast bravery inspiring profound confidence and good wishes in all. My duty to my country entrusted to me by God impels me to-day when the enemy has penetrated to the interior of the Empire to take the supreme command and share the fatigues of the war to safeguard Russian soil. The ways of Providence are inscrutable. But my duty and my desire determine me in my resolution for the good of the State. Invasion by the enemy which necessitates the greatest possible concentration both Civil and Military as well as the unification of command in the field has turned attention away from the southern front where I recognise the necessity for your assistance and counsels."

Grand Duke Appointed Viceroy of Caucasus.

The Tsar has issued an army order taking the supreme command of the Navy and the Army and calling on the troops with faith in final victory to defend their country to the last. The Grand Duke Nicholas signing himself Aide-De-Camp-General thanks the troops for their heroism during the year and expresses the conviction that the Tsar will lead them to fresh exploits and to victory. The Tsar has appointed the Grand Duke Nicholas to be Viceroy and Commander-in-Chief of the Caucasus and expresses his profound gratitude for his services in the war hitherto.

The Tsar Takes Command of His Armies.

Message to French President.

LONDON, September 8.
PARIS.—It is announced that the Tsar has telegraphed to President Poincaré:—"I am putting myself to-day at the head of our valiant armies. I am most anxious to address to you my sincerest wishes for the greatness of France and the victory of her glorious army."

M. Poincaré has replied:—"I know that Your Majesty, in taking command of your heroic army yourself, intends to carry on energetically to final victory the war forced on the Allies."

TELEGRAMS.

Russian Cavalry's Dash.

LONDON, September 8.
PETROGRAD.—The Communique mentions brilliant actions of Russian cavalry who by a series of dashing charges drove back the enemy in the region of Kovel railway and captured 140 prisoners. Further south as a result of the pressure of numerically superior enemy forces the Russians were ordered to retire to fresh positions eastward of Styri.

Great Battle in Central Poland.

Russians Hold Enemy's Offensive.

LONDON, September 8.
Volkovysk, forty-five miles south-east of Grodno, is approximately the centre of a great battle which appears to have begun in central Poland on a front of a hundred and ten miles between the rivers Niemen and Pripiet. A Berlin communique admits that the Russians are stubbornly resisting on a thirty miles front between Shidell and Volkovysk and Petrograd.

A communique says that the enemy on Sunday and Monday continued to develop operations east and south-east of Grodno. Russian rearguards on Monday morning were engaged in a particularly fierce action near Volkovysk and southwards on the whole front as far as the Ruskany Sionim Road. The communique adds that the Russians, as a result of a series of fights, continue to hold the enemy's offensive somewhat eastward of the Kholmik-Dragonchik line.

German Attacks on Siberian Railway

Bombs Discovered.

LONDON, September 7.
PEKING.—German agents in China have again attempted to destroy the bridge on the Siberian line. Fortunately the Russians secured the bombs before they exploded.

TURKEY.

A Reign of Terror in Smyrna.

ROME, September 8.
Italian refugees arriving in Greece report a reign of terror in Smyrna. Bashis Bozooks are pillaging and murdering Greeks and ill-treating Italians without restraint. The city is plunged in darkness and railways are at a standstill owing to lack of coal.

PERSIA.

British Consul Wounded.

Indian Sowar Killed.

LONDON, September 8.
TEHERAN.—The British Consul at Isfahan has been attacked and slightly wounded while returning from his morning ride. The Indian sowar of his escort was killed.

SERBIA.

Austro-German Activity on Serbian Front.

Serbian Army Prepared.

LONDON, September 7.
Reuter learns that telegrams from Nish confirm that there is great activity on the part of Austrians and Germans on the Serbian frontier, but the Serbian army is quite ready. There have already been small encounters in which the Serbians have invariably been successful.

EGYPT.

An Egyptian Minister Stabbed.

Assailant Captured.

CAIRO, September 7.
The Minister Fathy Pasha was three times stabbed at the railway station. He drew the revolver and fired at but missed the native assailant whom the crowd seized. The reason for the outrage is unknown. The assailant was the employee of the finance minister.

UNITED STATES.

The "Hesperian" not an Armed Ship.

American Ambassador's Report.

LONDON, September 8.
WASHINGTON.—The State Department has received a preliminary report from Dr. Page, Ambassador in London, of the American investigation into the sinking of the "Hesperian". The Report refutes the German statement that the "Hesperian" was armed and says that the "Hesperian" could not in any circumstances be considered a ship able to take offensive against a submarine. The State Department has also received the affidavit of the Officers of the "Hesperian" declaring that the ship was undoubtedly torpedoed as steel fragments fell on the deck.

One American Lost.

The "Times" states that the American Consul at Quakerstown has been officially informed that a native of New Jersey was lost on the "Hesperian".

Dr. Dumba Looks Crestfallen.

American newspapers comment angrily on Germany's failure to disavow the outrage and demand an assurance that the commander of the submarine shall be drastically punished. Dr. Dumba, Austrian Ambassador called on Mr. Lansing this afternoon. Before entering he airily told repor-

TELEGRAMS.

ters that he would submit instructions from his Government regarding the liability of Austro-Hungarian to prosecution in Austria for taking part in the manufacture of munitions. Dr. Dumba was closeted with Mr. Lansing for twenty five minutes but refused to make a statement. When he left he looked crestfallen.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

SIMLA.

The Hindu University Bill.

SIMLA, September 8.

Sir Harcourt Butler moved that the Hindu University Bill be referred to a select committee consisting of Sir Ali Imam, Sir G. M. Chitnavis, Pandit Madan Mohan Malaviya, Mr. C. H. Kesteven, Mr. Sharp, Mr. Cobb, Dr. Sundar Lal, Mr. Surendra Nath Banerjee, Maharaja of Cossimbazar, Colonel Gordon and the mover and in doing so he said:—

"I need not detain the Council at any length this morning. We have reached a further but not the final stage in the promotion of the Hindu University at Benares. It is hardly necessary to remind the Hon'ble Member of the reason which induced the Government to proceed with this measure during the war, namely that there was a very strong desire on the part of the promoters that this Bill should be passed into law during the Viceroyalty of Lord Hardinge, with whose name the University will ever be associated and to whose consistent encouragement and support the success of the movement is in no small measure due. Your Excellency was graciously pleased to accede to the request of the promoters in this respect and I am very glad to be able to say that the negotiations have proceeded on the lines which, I think, are worthy and practical and that there is a general desire in this Council that the Bill should become law during Your Excellency's memorable term of office. It is not that there are not differences of opinion about the Bill. A great many people would like to see another form of constitution and other detailed provisions, but differences of opinion need not result in controversy and I hope that the Bill will remain a non-controversial measure. In all the statements of opinion and they are numerous and weighty—I can find no desire to treat this as a controversial measure and so necessitate its withdrawal. On the contrary I see a desire to recognise that the promoters of this movement have achieved a great success which reflects credit on India and I think that I shall not be far from the general sense of this Council when I say that we shall all feel glad and rather proud, if during the greatest war in history, we can place upon the statute book a measure creating a new kind of University in India which owes its existence to non-official effort. The Bill is not an ordinary Bill. It is in the nature of a private Bill which has been taken over by Government and which is designed to meet as far as possible the wishes of the promoters who have collected large sums of money from the public amounting, I understand, already to over 50 lakhs of rupees on certain understandings and with certain objects in view.

Attitude of Government.

I wish to make it quite clear that the constitution is provided by the Government. The attitude of the Government has throughout been thus:—

That they desire to help the promoters in every possible way, subject only to those conditions without which neither the Government of India nor the Secretary of State could contemplate the existence of a new University of this kind. In accordance with this attitude it has been our desire to put upon the Select Committee members of the Hindu University who are interested in the Bill. There are one or two names which we would have liked to have seen added but the Hon'ble members in question were unable to attend. With these few remarks I beg to move.

Questions and Answers.

Sir Reginald Craddock replying to Mr Assad's question regarding the general revision of the pay of the lower paid clerks in the several departments of the Government of Madras said:—

(a) Beyond some recent proposals for the raising of the pay of clerks in the Registration Department the Government of India are not aware of any general scheme of revision under the consideration of the Government of Madras; (b) the attention of the Hon'ble Member is invited to the answer given to a very similar question asked by the Hon'ble Sardar Daljit Singh at the meeting of the Imperial Legislative Council on the 3rd February 1914.

Sir Reginald Craddock replying to the Maharaja Ranjit Singh's question regarding the filling up of the vacancies in Indian Medical Service by the promotion of Assistant Surgeons said:—

"Since the outbreak of hostilities 84 Civil Assistant Surgeons have been temporarily promoted to act as Civil Surgeons in the vacancies caused by the reversion of Indian Medical Service Officers to military duty. This total does not include those Civil Assistant Surgeons who have been appointed to act as Civil Surgeons in place of military Assistant Surgeons similarly reverted."

Sir Reginald Craddock replying to the Maharaja Ranjit Singh's question regarding the representation of the Delhi province in the Imperial Legislative Council said: "Prior to the constitution of the Delhi province the Delhi Municipality elected no member of its own to the Legislative Council of the Punjab, but shared in the privileges of election enjoyed by other municipalities in that province. As regards the possibilities of repeating a fresh electorate in the Delhi province I would refer the Hon'ble member to the answer given by me on the 25th February 1913 to a somewhat similar question asked by the Maharaja of Cossimbazar.

TELEGRAMS.

Sir Reginald Craddock in reply to Mr. Huda's question regarding the number of alien enemy subjects interned in India and the all avocations of those who are still uninterned said: "As regards the Austrians and Germans the Hon'ble member is referred to the communique issued by the Government of India on the 13th August of which a copy is laid on the table. Turkish subjects may be broadly classified into European Turks and Asiatic Turks. The former have been repatriated. Of the latter (including the crew of a Turkish steamer of whom some may possibly be Europeans) 97 have been interned. There are many Asiatic Turkish subjects for the most part in Bombay and Bengal whose sympathies with Turks are slight and who have been left at liberty. They number approximately 1,000. The Government of India do not consider it necessary to call for detailed information as to the avocation of those who have not been interned.

Sir Harcourt Butler replying to Mr. Huda's question regarding the Christian Missionary and Educational institutions carried on by the Germans in India and the grants given to such institutions said: "It is a fact that the Germans continued their missionary and educational institutions in India after the outbreak of the war. The Hon'ble member is referred to the communique issued by the Home Department on the 13th August 1915 for a statement of the policy which the Government of India, have pursued towards the Germans and Austrians in India. In pursuance of the recent decision to repatriate German and Austrian men of non-military age it has become necessary to make other arrangements regarding the educational institutions at present managed by these. Since, therefore the whole question is at present in a transition stage the Government of India do not consider that it would serve any useful purpose to collect detailed information regarding the number of the institutions, the places where they are located or the names of the recipients of the grant nor are they in a position to make any statement regarding the various arrangements which are being or may be made by the Local Governments for the safeguarding of educational interests. The amount of recurring grants ordinarily allotted from the public funds to the educational institutions managed by the German and Austrian missions is Rs. 1,99,849 per annum. Should the Hon'ble member desire it a list of the Mission and Institutions which have been in receipt of grants can be shown to him.

The Hindu University.

Conference Between Sir Harcourt Butler and the Promoters.

SIMLA, September 7.

Sir Harcourt Butler, who arrived here this morning, took charge of his office and had a long conference afterwards with H. H. the Maharaja of Darbhanga and other promoters of the Hindu University. It is now expected that in the Select Committee some of the points raised will be conceded, and that when the measure comes up for final reading on the 1st October everything will be plain sailing. Criticisms therefore are likely to be chiefly confined to those who oppose the Bill on the ground of the University being sectarian.

Rs. 4,95,000 Given as Donations.

To St. John Ambulance Red Cross.

SIMLA, September 8.

Surgeon-General Hathway conveys thanks on behalf of the sick and wounded in Mesopotamia for the comforts sent out by St. John Ambulance Association which have gone far to mitigate their sufferings.

The total amount of donations received at St. John Ambulance Red Cross is now Rs. 4,95,000 of which Nagpur Voluntary Aid Association paid Rs. 6,000, Indian Ladies' Committee 1,500 and War Gifts Depot, Bombay 1,303.

Business in the Imperial Council.

SIMLA, September 8.

Sir Jamsetjee Jejeebhoy Bill was passed with an official amendment in relation to the power to the Baronet for the time being to enter into an agreement with the Government as to the land revenue payable in respect of land purchased under Section 8 of the Bill.

The Inland Steam Vessel's Bill was referred to a Select Committee and as the Bill was circulated and the principle of the measure had been accepted and certain suggestions been made for consideration.

Hindu University Bill.

Select Committee.

SIMLA, September 8.

The Select Committee on the Hindu University Bill will meet on the 10th and it is understood that Committee will go exhaustively into the details of measures. The Select Committee is a strong body and any weak point in its composition is the absence of the non-Hindus on it. The Select Committee on the Inland Steam Vessels Bill met this morning.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, September 8.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State:—7th September. On the north the Russians still hold the Germans but in the centre Austro-Germans are progressing.

A Russian communique says on the Riga Dvinsk front and towards Dvinsk there is nothing important to report. Between Sventia and Vilja and between Vilja and Niemen the situation remains unchanged. In the middle Niemen Germans are developing offensive 23 miles southeast of Grodno but most important attempts are being made in the district of Volkovsk about 40 miles east of Kobrin. Further south again the enemy is still concentrating his main efforts on roads from the region of Luck towards Dubno and Ravn where the general situation is unchanged.

French reports say that continued artillery actions along the whole front have taken place. As a reprisal for the German air raid on the

TELEGRAMS.

open town of Hunville forty French aeroplanes dropped bombs on the station factories and military establishments at Saarbrücken 30 miles east of Metz. Airmen verified that the damage done was considerable. The French aircraft also bombarded the barracks 25 miles from Nancy and Morchingen Lorraine 19 miles southeast of Metz. The enemy aeroplanes dropped bombs on Saint Del without doing injury.

The Italians report the capture of the enemy trenches in the Valley of Adige and they have also driven the Austrians from a wood. Otherwise no change of any importance is reported.

In the Black Sea two Russian torpedo boat destroyers attacked the Turkish cruiser "Hamidieh" and caused her to flee towards the Bosphorus abandoning four covers which were sunk.

Food And Drugs Bill.

Local or Imperial Actions.

ALLAHABAD, September 8.

The reports of all the Local Governments on the proposed food and drugs Bill have now reached the Government of India. It is understood that they generally favour the taking of action though opinions are divided as to whether the more obvious course should be adopted of passing a general Act of the Imperial Council for the whole of India giving powers to the Provincial and Municipal authorities to take necessary action to penalise the adulteration of food and drugs that undoubtedly goes on to a serious extent at present or whether the matter should be left to local Governments to legislate for themselves.

CALCUTTA.

New Internment Orders.

CALCUTTA, September 8.

Kaviraj Bijay Krishna Roy of Ayurveda Bistara Samiti in Bowbazar Calcutta, who was arrested under the Defence of India Act along with his manager Dharendra Nath Bose was ordered to be interned at Barrackpore. Dharendra has been discharged.

A Student to be Interned.

Baidyanath Biswas student and political suspect has been ordered to be interned at Khasdanga in the Nadia district. He has been ordered to report himself to the District Superintendent of Police by 2 o'clock to-morrow.

Licenses Cancelled.

Of Enemy Firms.

CALCUTTA, September 8.

The licenses of the following hostile enemy firms are cancelled. Snidt Sanders & Co., Hadenfeldt and Co., R. Jager Co., Assam & Co., Offen-tein and Arthur Koppal, F. Schonert & Co., E. Gruber & Co., Holzmüller & Schmidt and Jos Rosenfeld.

Lady Carmichael's Health Slightly Improves.

CALCUTTA, September 9.

There is slight improvement in Lady Carmichael's condition to-day.

Nirmalakanta Roy Interned.

CALCUTTA, September 8.

Nirmalakanta Roy accused in the Inspector murder case at Chitpore but against whom 'noile prosigue' having been entered was acquitted has now been ordered to be interned in his native village Dacca in the District of Dacca. He has applied to the authorities for 7 days' time on the ground of his brother's illness. The police has given him one day's extension.

Radhica Mohan Roy has been ordered to be interned in a place not yet known. He was formerly arrested in connection with the theft of Mauser pistols and 50,000 cartridges belonging to Messrs. Rodda and Company, but was subsequently let off.

Mahabodhi Head Quarters.

Opened in Calcutta.

CALCUTTA, September 8.

There was a large gathering at the opening of the new headquarters of the Maha Bodhi Society at 411 College Square last evening. The premises have been acquired for the Society by Dharmapala and Mrs. Foster an American lady, each paying half the purchase money. The idea is to have a place where all who desire may learn many admirable teachings of Buddha and hear discourse on Buddhist ethics, philosophy and psychology.

Walking Tour Round the World.

Two Heroes Arrive in Calcutta.

CALCUTTA, September 8.

Two Dutch tourists named A. V. D. Eaden and A. Kryenberg who are on a walking tour round the world for a wage of 20,000 francs and arrived in Calcutta about a week ago obtained permission from the Commissioner of Police yesterday to proceed to Assam and Benares. The condition of their wage is that they should not solicit monetary assistance but they can meet their expenses by selling post cards bearing their photographs. From India they propose to proceed to Australia, America, England, Africa and Italy and if the war is ended by that time Austria, Hungary, Russia, again Sweden, Norway and thence to Holland.

King Edward's Statue.

Will be Finished this Month.

CALCUTTA, September 8.

In a letter to Mr. W. R. Gourlay, Private Secretary to the Government referring to the progress of the Bengal Memorial to King Edward, Mr. Bertram Mackintosh the well-known sculptor of St. John's Wood says that the large equestrian statue is well in hand and that he hopes to have the model finished this month.

TELEGRAMS.

Interned Man Favoured with Fresh Notice.

CALCUTTA, September 8.
Makhanlal Sen who is under internment orders has received fresh notice directing him to report himself to the Chittagong police on the 13th instant on his way to Teknaf.

Internment in One's own Village.

CALCUTTA, September 8.
Radhika Mohan Acharya, Meoktear at Manikgunj, Dacca, has been interned in his own village at Balliat in Dacca.

A Serious Dacoity.

Three People Killed.

CALCUTTA, September 8.
Last night a daring dacoity was committed at the shop of Some Marwaris in Chandrakona Bazar in Mymensingh District. Dacoits, it is said, before doing anything managed to get hold of guns which were in the possession of some Bazar people. Subsequently they freely used firearms and it is said went away carrying large sums of money. The exact amount is not yet known but according to some booty would amount to nearly twenty thousand rupees. Several persons are said to have been wounded. Reports are conflicting. One report says that six men were wounded only while another said that three men were killed. No further information has yet arrived in Calcutta. Vigorous police investigation is going on.

A Jampur correspondent writes that the dacoity was committed in the shops of several jute merchants, that three were shot dead and three seriously wounded.

UNITED PROVINCES.

Fight Between Police and Students.

Another Account of Canning College Riot.

LUCKNOW, September 7.
The facts of the collision between the Canning College students and the staff and recruits in Police lines may be summarised thus:—There was a dispute over a boat and a collision occurred between eight or ten students and two constables. One student was struck by a stick on the head. The Policeman who struck him got away, but the other man was seized by the students and dragged into the College. On the news being taken to the lines an Assistant Police Inspector proceeded to the spot and went into the College in search of the missing constable. While he did this 40 or 50 recruits entered the College enclosure at points nearer their own lines. Their idea seems to have been to rescue their comrade within the enclosure. They were met at different points by various members of the European staff, and one lot proceeded to attack the boarding house. Collisions occurred and the recruits finally retreated in consequence of the determined and spirited action of Messrs. Brown, Smith and Ward. Various persons suffered injuries, but none of these injuries are likely to be permanent. A full enquiry has been made which has elicited all the details, and these have been reported to the Government.

PUNJAB.

Dacoits' Appeals.

LAHORE, September 8.
A serious dacoity in which the perpetrators of the crime were armed with chhavis and clubs was committed in the village Tonia in the Shakargarh Tahsil of Gurdaspur District some time ago and as a result of police investigation 14 persons were accused, out of whom 4 were absconding. The remaining were tried by Mr. E. T. Bhan, Magistrate of the 1st Class and found guilty and sentenced to various terms of imprisonment. Some of them have preferred appeals in the Chief Court against their convictions and sentences which will come up for final hearing early in December.

EAST BENGAL.

Famine in E. Bengal.
Relief Measures.

CALCUTTA, September 8.
The situation in the famine affected districts of Eastern Bengal has much improved. The condition of Noakhali and parts of Tippera District has been pronounced to be normal, but the condition in a considerable portion of Sadar Sub-division of Tippera is becoming serious. The Comilla Relief Committee is working in 125 villages giving relief to 4,000 persons. The Government has taken a broad view of the situation and intends to grapple with it firmly. It has placed Rs. 8,00,000 in the hands of the Commissioner of Chittagong and Rs. 50,000 for gratuitous relief. Assurances have also been given for further grants as necessity may arise. Distribution of loans on a large scale has begun from this month in the Western Bengal district. Distress is reported from Bankura and parts of Midnapore districts.

Sentences Passed.

Under 395 I. P. C.

BARISAL, September 8.
The Special Tribunal delivered judgment to-day in the case in which Ahmuddi and others were charged under Section 395 Indian Penal Code. Ahmuddi and Forman were sentenced to five years rigorous imprisonment each and Abdul to one year.

SIND.

A Quartermaster Killed.

KARACHI, September 8.
Several arrests have been made in connection with the murder of the Quartermaster. It transpires that some soldiers employed on board the steamer "Pageturn" in Karachi harbour belaboured the deceased and caused serious injuries to which he succumbed.

TELEGRAMS.

BOMBAY.

Fancy Bazar Opened By Mrs. Ranade.

POONA, September 8.
Mrs. Ramabai Ranade to-day opened the Fancy Bazar organised by the Female Training College with which she was connected ever since its birth. She was pleased to see that students of the College had come forward to do their duty by their brethren fighting on behalf of the Allies in the cause of justice and peace.

Rajah of Akalkot at the Front.

BOMBAY, September 9.
Lieutenant Fattessingh Raja Bhosle Bajasaheb of Akalkot State, Bombay Presidency, left Folkstone on 19th August to the front in France, joining the expeditionary Force as A. D. C. to General Remington Commanding the Cavalry Division and is doing very well.

A Fatal Shooting Accident.

POONA, September 8.
An unfortunate shooting accident, which ended fatally is reported from Poona city. It appears that an Inspector of the C. I. D. named Sandarwarta was practising shooting with a revolver in the compound of his house in anticipation of the annual course of revolver practice and had fired at his target when a bullet glanced off and struck a coolie woman who was in the same compound. The occurrence took place on Saturday evening. The woman was removed to the Sassoon Hospital but died there on Monday. The affair is under inquiry.

Englishmen and Indians.

Mr. Naoroji's Definition.

BOMBAY, September 8.
Replying to a deputation of the Bombay National Union which waited upon Mr. Dadabhai Naoroji on Sunday Mr. Dadabhai is reported to have remarked that the main characteristic of the Englishman is his keen sense of liberty and justice. Whatever individuals may do the British character would never fail to vindicate itself at last. The Indian characteristic is deep loyalty to the Sovereign which we have proved beyond doubt during the present war. They are not to give up hope but persevere in their attempts in spite of difficulties. Whatever he had to say to his people he had already said in his Presidential address at the Calcutta Congress and he did not wish to add anything more.

The Indian Specie Bank.

A Dividend of 4 Annas Again Declared.

BOMBAY, September 8.
The Official Liquidator of Specie Bank placed this evening before the creditors assembled at the Liquidator's Office the result of his work up to the 7th instant and an estimate of assets he expected to realise. The following amounts have been collected: Rs. 20,70,734 in payments of calls of Rs. 50 per share, Rs. 14,91,500 from outstandings, Rs. 5,44,000 by selling pearls, Rs. 14,17,263 by selling shares. It is estimated about Rs. 20 lakhs will be collected from calls of shares, Rs. 8,72,000 more under head of outstandings about 15 lakhs more by selling pearls and Rs. 14,97,930 more from shares. Further a suit has been instituted in the High Court against the Directors to realise Rs. 1,66,64,494 and another against the auditors to recover Rs. 23,33,077 with interest. The balance in the Bank of Bombay on the 7th instant is Rs. 43,18,950 the balance in hand Rs. 17,458 and the balance of cash with Shival Motilal Rs. 23,30,000. Thus apart from the question of realising anything in suits against the Directors and the auditors of the Bank the Liquidators can well count upon a total of Rs. 1,04,60,339. Admitted claims of creditors amount to Rs. 7,55,20,410. Of these claims of about 8000 are for either Rs. 10 or less than the amount the total under this head coming to only Rs. 26,119. These claimants will be paid in full. A dividend of four annas in the rupee will be paid on the 15th instant. This will take away about Rs. 38,71,425 leaving an estimated balance of Rs. 63,12,000. The Official Liquidator finally stated that any creditor, if so inclined, might in lieu of his dividend offer to purchase within a week, held by the Bank, the shares being divided where there are more than one so inclined to purchase, in proportion to the dividends one or by lots and disputes arising out of these transactions being referred to Justice Macleod.

Heavy Rain Interferes with Cricket Match.

POONA, September 8.
It is raining in torrents to-night and consequently there is no hope of the cricket match between the Presidency and Mahomedans coming off to-morrow since the Gymkhana ground will as usual after a heavy downpour be a swamp.

Nilagiri Mosquitoes.

Vigorous Steps to Exterminate Them.

OOTACAMUND, September 9.
The question of malaria and malaria carrying mosquitoes in this station is being seriously taken up. Recently O. R. Narayana Menon had secured samples of mosquitoes prevalent here particularly in the vicinity of Government House and some of these were sent to Major Christophers of the Central Research Institute, Kasauli, under the direction of Surgeon General Bannerman. Major Christophers has been so interested in these that he has sent a trained mosquito catcher in the person of Rai Sahab Kazim Chand all the way from Kasauli to catch and bring up samples of Nilagiri mosquitoes. Surgeon General Bannerman is personally interested in the question and having had Dr. Narayana Menon placed on special duty for the purpose he is personally seeing that the matter is thoroughly and scientifically dealt with. A report as to how to deal with the mosquito-breeding waters in the Government Gardens and Government House has been prepared and submitted

TELEGRAMS.

to His Excellency. In view of the prevalence of mosquitoes here and in recognition of the fact that Ootacamund is the most popular health resort in the whole of India very vigorous steps are being taken to completely rid the place of all breeding grounds for mosquitoes.

An Aged Nair Servant Stabs Himself.

CALICUT, September 9.
An aged Nair Servant has been admitted into the Municipal Hospital with a deep knife wound across the abdomen, and the intestines are protruding. It would appear that the young mistress of the house in which the patient served out of affection for the old servant chided him as usual, but the servant unusually got irritated and inflicted four wounds on the lady with a knife. The neighbours hearing the lady's cries gathered on the spot, but the old man meanwhile went into the back-yard, and is alleged to have cut his own abdomen in despair. The lady's wounds are not very serious, but the servant lies in a precarious condition.

Weather Report.

SIMLA, September 8.
All-India weather report indicates that the depression from the Bay crossed the Coast yesterday near Waltair and its centre this morning is over the southeast of the Central Provinces. It has caused rainfall over the greater part of the Peninsula. Some heavy falls are being reported from Hyderabad. Northwest India is rainless. The principal amounts are:—Parbhan, Ratnagiri, 3 inches; each; Hyderabad 4; Calicut and Masulipatam 1 each.

Messrs. Andrews And Pearson.
To Visit Colonies to Study Immigration Questions.

SIMLA, September 9.
In consequence of great interest which has been awakened in connection with the question of immigration of Indians into the Colonies Messrs C. F. Andrews and W. W. Pearson whose labours in South Africa are well known will shortly leave India for a tour of study of the position and state of Indian immigrants in the Crown and Self-Governing Colonies both from political economic and other standpoints. They will visit Fiji, Australia, New Zealand, Canada, South Africa and other Colonies. Messrs Andrews and Pearson will visit Bombay and Madras with a view to confer with Indian leaders before leaving India.

LATEST TELEGRAMS.

REUTER.

The one American Missing.

LONDON, September 8.
The American missing from the "Hesperian" is a seaman named Wolff, Newark, New Jersey, and of Dutch parentage.

Number of Missing.

The official number of missing is now thirty three.

Steamers Sunk

LONDON, September 8.
The Russian steamer "Rhea" has been sunk, without warning. The Captain, two women and sixteen crew were saved by a Spanish boat.
The Ellerman liner "Douro" has been sunk. The Crew were saved.

Dutch Guns Fired on German Zeppelin.

LONDON, September 8.
AMSTERDAM.—One of the returning Zeppelins apparently gone astray was seen near Amsterdam. Various Dutch forts and garrisons opened fire on it but the result is not known.

Hostile Aircraft.

Men Killed, Buildings Demolished.

LONDON, September 8.
The Press Bureau announces that thirteen persons are dead as a result of the visit of hostile aircraft last night. Anti-aircraft guns were in action and aeroplanes ascended but were unable to locate the airships. Fifteen small dwellings were demolished and many doors windows etc broken. Fires were promptly extinguished; no other serious damage was done. The full casualties are killed two men, three women, five children, seriously wounded four men, eleven women, five children, slightly wounded nine men five women, nine children, missing and believed buried beneath debris one man and two women.
All were civilians except one soldier who was seriously injured.

Paris Bulletin.

LONDON, September 8.
PARIS.—Violent artillery actions took place in almost every sector on the western front. There were no infantry engagements whatever. The Communiqué says that five German aeroplanes bombed Malzeville doing no damage and Nancy where there were some victims. French aviators co-operating with the British naval aviators attacked aviation sheds at Ostend. Another air squadron bombed hangars at Saint Medard and the railway station at Dieuze.

Immense German Losses.

LONDON, September 8.
As an example of Germany's vast losses in Russia the German guard corps alone lost 539 officers and 23,692 men.

Panama canal Blocked.

LONDON, September 8.
The Panama Canal has been much obstructed lately owing to slides and it is now completely blocked. Thirty ships are held up. Simultaneously news has been received of a violent earthquake at San Salvador, Guatemala.

స్వేగుజాష్యము:—కడలన నెట్టంబున 4-వ తేదీతో
ముగిసిన వారములోగా బల్లంబూ 28 మంది స్వేగు తగినవారు,
28 మందిచనిపోయిరి. దక్షిణ కన్నడజాష్యములో 3 మందితగినవ
రు, 3 మందిచనిపోయిరి. నీలగిరిలో 1 డిగ్రీ తగినవారు 2 మంది
చనిపోయిరి. నీలంబూ 24 మంది తగినవారు, 18 మంది చనిపోయిరి.
5 మందితగినవారు 41 మంది చనిపోయిరి.

రాజమహేంద్రవర కర్ణాటా భవనము నీ నెల తే
 1 ది సామంత్రమునామగు గుట్టకు మహారాజశ్రీ కత్తా పెం
 కటరావు ఎం. ఎ. ఎల్. జి. గారి యాధిపత్యముకింద నొక
 సాధారణసభ జరిగె. కాలేజి నండియు తక్కిన చెందులై
 గూర్తులవండియు దివ్యమహార్గు క విద్యార్థులు సభలంక
 రించిరి. ప్రభువరకుల బహుమానమును వాంఛనాత్మకమై
 పేమ్మట ప్రధానవాదినతిగారి ముఖ్యమై వై సభాసాధికా
 ప సభకు కార్యదర్శి సమాహుతుల నొకరిని శ్రీధరమూర్తి వాగ
 భూషణవాళ్ళగారి పూర్వ మేదెలిమిని కల్పనరులు జయద్ర
 దముగా నడచి కుట్టకునకు విద్యార్థుల మత్తద్రవే సంతరించిన
 యుత్తరస్కాంధల విద్యార్థి మహాసభకు బాపకము నీయు
 దానిని నొకవిధముగా విశేష బృష్టి కలిగించి పునరుద్ధారణ
 సేయుటయేగాని యిష్టమమున నూతనమును సభ నొక దానిని
 సాపేక్ష బూనుటలేదనియు నీసభకు మునుపటికెంత యత్న
 కహింసక కనుశ్రద్ధతో సాగింప కలయుననియు నాభార
 మంతయు విద్యార్థుల నుండె యన్నదనియు, నీనాటివిద్యార్థు
 లే లేపక దేశోద్ధారణకలలును నాయకు లనియు నట్టి నాయకు
 త్వమును బొందుటకు ఏ య ముం యే. మొదలగు పట్టుము
 లేమియు సాయము చేపట్టాలననియు, నిట్టిసభ లెంతైన హా
 యకాదులు కావలసినయనీ సభకు బ్రాత్యభావమును, స్నేహ
 భిన్నుత్వం నైకమత్యము నాదగానల వానిని గలిగించుననియు
 చెలుపును నీసభకు జరించి ముఖ్యుర మహానీయులూ సగిన
 యభిప్రాయముల నొందుకొనెదమ, నొండటొనర్చిన యాత్యేప
 ణలకు సకావణముగ బహుమతిచ్చును (వానినయొక కత్తిని
 వ్యాసమును బాపిరి నీయును శ్రీ కడిపాటి మూర్తినానాయ
 ణగాన, అడిగివాసిరానుగాన మున్నగువానును, బోధనా
 వ్యసన సాతకాలనుండి కచ్చివ పాలకపద్ధతులకగు తెదరు
 మూడి లక్ష్యులనొందంగాయను కవులందల లక్షణరావుగా
 నును సేతకలింపవలయునని సాతకాలనుండి కచ్చివ శ్రీమూ
 రంపూడి కనకరాజు గారును వైసభకు వ్యాస శక్తి క మని
 తేలుపును నాంధ్రీ విద్యార్థులు తక్కిన భారత
 విద్యార్థులకన్న గనుపీడతలెక్కువయినా నియు నీకి దేశాభి
 మానమందరి కుది బాగుగ చెలియవచ్చుదనియు. భారతుల
 దప్ప తక్కినవానిసేమియు గమనించుట లేదనియు నట్టి కష్ట
 ముల నన్నిటి కొలగింప నీసభకు త్యాగశక్తికమనియు, దేశాట
 నము బ్లానాభివృద్ధిబాధకము కాన నీసభలకై నూతనపద్ధతీ
 మల కేటబవలన బ్లానాభివృద్ధి త్వక కలుగుననియు నాంధ్రీ
 మహాసభతో చాలుక జేయుటలన నాయసేయు చర్యలన్ని
 టిని బాగుగ గ్రహింపవలయునని సీసభలకు భవ్యమును
 నొక్కొక విద్యార్థి కిరచిమిడు ములతోనగు యవనసభ వ్యయ
 ములతోబోల్చి మాచి:చో నెంతయో తక్కువమగుననియు
 నాయకుల మాండవ్యములుగా నుంచుకొని పంచేయుటలన
 నేలాటి ముష్టును రానేరదనియు, దేశాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణ
 మగు నైకమత్యముకలనీ యనుదస్తమింపని మహారాజ్యము
 నాంధ్రములు నం పూడింప గలిగిరనియు, నొక
 రాజ్యము బాగు పడవలెనన్న నందలి పట్ట
 ణములై బాగుపడుట యెట్లాశక్తికమో యిట్లులే దేకీయును
 హాసభ అంధ్రమహాసభ మున్నగు మహాసభలు బాగుపడవలె
 నన్న నీవిన్నిసభలు కమండ్రముగా జరుగవలయుననియు గం
 భీరోపనాధ్యక్షుల నిచ్చిరి. నీదప ప్రధానవాదినతిగా రిక్రింది
 విషయముల నచిచకురతతో సభ్యులమనముల నాటికలుల నీ
 విధముగ జెప్పిరి. హిందూదేశము నందం తలము జాతీయ
 ప్రభోధము కలిగియున్నది దానికనుగుణ్యమగు కొన్ని పనులు
 రాజకీయముగ నడచుచున్నవి. దానికి సాయంలుగా జేయు
 పనులే యీసభలు. నెద్రనెద్రసభలు చేయుట కెట్టికారణములు
 కలనో యట్టి కారణములే యీసభకును గలవు. “మదరాసు
 పార్లమెంటు” పర సభ యే కారణమున నెలకొల్పబడెనో
 యాకారణముచేరదీ యాయాంధ్రవిద్యార్థి మహాసభయు నెల
 కొల్పబడినది ఈసభలు భావమును మాత్రమే యిచ్చునవి కాక
 కావలసినంత యెట్లాపనును స్వతంత్రమును కలిగించుచున్నవి.
 నిట్టి సభలకలలు కలుగ నూటకొండవని చెప్పరవచ్చును. కావున
 నిట్టిసభలకలల బ్లానమును నుత్తోమమునూడవొంద నీలుకల
 యు. కానని యభ్యాసశక్తికము. కావున విద్యార్థులందఱును ఏ
 తైయెట్లుగలము పడవలయును. అన్నిటికి మూలముధనము
 కావున ప్రతికేకతల విద్యార్థియు నాయగణాలకు తక్కువ
 గాకుండునటులు మైస్సూరువిద్యార్థి రెండవాలకు

దక్షిణ గానుండునటులను చంచాల నొసగినచో నీరధను గా
వలసిన ఖచ్చలకన్నిటికెని సరిహంగలను. తావున విద్యాత్థుల
రటులనేముటు సమంజసము. తనవాత నీరధకై యీ పుగం
బున శ్రయవలసినకార్యముల నిర్వహింప కళాశాలలో శ్రీ భీమ
శంకరంగారును శ్రీ యుజ్జయ్య శాసభూషణరావుగారును నిర్వ
హింపగలరని సామాన్య శ్రేయింపు పాఠశాల నుండి శ్రీ
తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రిగారును శ్రీ వీరేశలింగం పంతులు
గారి పాఠశాలనుండి శ్రీ నూరంపూడి కనకరాజుగారును బద్ధ
కంకణలై తమ సుఖి సాయమునం దేలిపిరి. తనవాత రమా
రమ్మ మూగంటులకు శ్రీ దావాభాయి నారాజీగారిని జిరా
యపునుగ జేయవచ్చు భగవంతుని శ్రాద్ధింపును సగ్రాసవాధి
పతిగారికి, భక్తముని స్థితి మా ప్రియపాలగారికి వందన
ములతోడను జయజయధ్వనులతోడను సభ ముగింపుచేయుచు
ను. ప్రితిపట్టణవిద్యాగ్ధుని నిర్దేశభల గావించి కార్యమునకు
గడంపుచున్నారను శుభకర్తమన నుచికాలంబుననే మా
కర్త పుటంబుల బడుగాక.

తొలుకొంచిన వెంటనే పన్న మపరిమితముగ గురిసి
కొంచె మించుమించుగా గడచిన నెలయంతయు వన్న మే
మరియకనోవుటచే నకకవోట్ల రైతులకు నష్టము సంభవించెను.
కొన్నివోట్ల నీ నష్టమును బాగుగ గురిసి రైతుల
పెంక కదల్చును. కాని కొన్నివోట్ల కష్టము స్వల్పముగ గురిసి
వన్నము గురియినను నాకతో పొడవించిలో విత్తులను నల్లి
యించిన రైతులు స్వల్పపన్నము మాత్రమే గురిసి విత్తులు
పొట్టగోవుటచే చరల విత్తులు కొంతక యల్లాశ్యమునారు.

* * *

గోదావరి జిల్లా కనకచెట్టి కొకవిధమున తెలుగుపట్టుట
గలదు. చెట్టు కొంతవరకు నాగున నేయెడిగి సిమ్మట ఎరుగుట
మాత్రమ. గడపట పసిం మొత్తపు వినుచక యాట్లేయించి క్రమ
క్రమముగ కల్లబడి యొందును. బొందచీర్చి మాచినయెడల
లోభు ప్రశ్ని నొందును. నానవయు తొట్టును. ఒక్కొక్కప్పుడు
తెగులుపట్టుట కష్టమునగుట నుండువెదిన యాదులు బాగుగ
వితుకుట మునునొనరి సోగోయ్యుంటుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు
కెలపనియొనెడుగొడవ కుండిగోవుట గలదు. ఒక్కొక్కప్పుడు
తెగులుకట్టినచెట్టు గొలవేయునెడల కట్టిగొలు చెట్టుతలనుండి
రాక బొందదు చీల్చుకొని నష్టముకండి నొనరును. కాని
యట్లు పట్టుగొలలో కానులు మిగుల క్రిగిరిని చిన్నవిగ
నందును. ఇట్టిగొలువేయుట తొటకుజమానుని కకుభనూచక
యిరైతుల నమృతము.

* * *

కొంచెమించు వైలక్షియములే గల తెగు లొకటి యీయధ్య
పూసా క్యనసాయాజ్యేషణాసానమందు పరిక్షించబడి యది
యొక శీలింధ్రమువలన గలుగుచున్నదిని కనుగొనబడెను. కాని
పూసాలో కనుకొనబడిన తెగులును గోదావరిజిల్లాలోని తెగు
లును ఒకలేయని కాశ్రుజ్ఞులు పరిక్షించినగాని చెప్పవీలనెదు.
పూసాలో తెగులులేని చెట్లను తెగులు శీలింధ్రమును టికాలు
చేసి తెగులుపుట్టింది, శీలింధ్రముయొక్క క్వభావమును దానికి
త్రేకానమున గనుగొనవచ్చుచున్నందుననూ.

మధ్యరాష్ట్రములలో చెనకుమయగు రైతును సాకరి
శిబ్రవరి మార్చి నెలలలో నాలుగు యినాదికచాంపు. కా
గ్య నీకాలమున నాట తోటలలో మొవ్వలు విస్తారముగ పురు
గుచే; కొట్టవడ నుండుటచేత చెరువునాగు క్రమశ్రమముగ రిగ్గి
పోయెను. మూడు సంవత్సరముల క్రిందట నారాష్ట్రములందలి
వ్యవసాయశాఖ వారు చెరువును ఇంకను ముంపున నాటియే
దలు తెగులంతగా పట్టుకొనవచ్చును గూర్హొది కొన్ని చరి
క్షలు నరుపవారంబించి. గతసంవత్సరపు వరిక్షల పర్యవసాన
మీ క్రింద వివరింపబడును

	ఎకరమునకు	ఎకరముకొద్దకు	ఎకరమునకు కంట
నాటిని నెల	అయినచేతకు	గడల తూరిక	బెట్టెళ్ళ తూరిక
	గడల. సంఖ్య	(టన్నులు)	(టన్నులు)
అక్టోబరు	73900	46.5	4.9
నవంబరు	47200	42.5	4.8
డిసెంబరు	51680	38.2	3.9
జనవరి	45400	36.6	3.5
ఫిబ్రవరి	45340	35.3	3.4
మార్చి	32360	28.1	2.8

అంత యిందుగ నాటినంతలా భగవదుని శ్రేష్ఠయోగము
వలన దెలియుచున్నది. పూర్వాచారమును నడచి శ్రోతృవంద
క్రమములచే నొక్కొక్కప్పుడెంతయోగమును నుండునో దీని
వలన విశదము.

బొమ్మలు మొక్కలను వాడునపుడే వాడు మొక్క లేని
 మో వాడు మొక్క లేనిమో తెలిసికొనుట కీతంబునాచన నొక
 శాస్త్రజ్ఞుడు తెలిపియున్నాడు. వాడు విస్తారమునోర్చి యందు
 ఆలవ్యులగు మొలయు మొక్కలను చూచి అందుల వీధులను బలి
 స్థముగ నుండు నానిని వదలి నీరసముగ నున్న నానిని మామోయే
 తోకి నాటివయెడల నందు చాలభాగము ఆకు మొక్కలను
 న్యుష్టిలో ప్రయసంతాపము సామాన్యులుగ క్రిందవెనుక
 లై బలిస్థముగ నుండునను న్యాదుము నుండునని యా
 మానించ వుడెనట! సింహళములో నొక కినులనోను
 త్వరములు పరిక్షించి చుండలి నిజమును గుఱివలెను.

శ్రీమంతుల వల్లభాచార్యుల సంభాషణలపై గంభీరమైనది. ఇందు రావినయ్యదేవ నానావనచే ఎటువంటిను చురుకులును దరిచేరని యొకపత్రిక ప్రచురించబడి.

బొంబాయిరాజధానిలో ఆదిత్యుని కుమారుడు గుప్తాచార్యుని
 గత సంతకస్థుర ముద్రామూలముగ బొంబాయిలో కేరళరాజు కమ్మ
 ముద్దడి. ధార్వాదజ్యోతిలో గతసంతకస్థురకు చుట్టి. కాలములో
 నీవాగలి రైతులగేల ౭౭౦ ఎకరములు ౧౬ పెంచు ౧౮ లు
 గుళీముల లాకుచురు దున్నెను. వ్యవసాయమున బొంబాయి, కుమ
 తులిచ్చిన యద్దెలన కొరతవచ్చువానికి ఒంటి రూపాయలు
 మిగిలెడు.

క్రామములందలి రయతులయొక్కయు, వారి వ్యవసాయము యొక్కయు స్థితిగతులకుగూర్చిన వారాభివృద్ధిచేయు మార్గములకుగురిచియు వ్రాయబడును తనవ్యావహారికముగాను కె. రాఘవాచారిగారి కీసంధివ్యవస్థనుకూలముగానుమాన మీయబడెను. రాఘవాచారిగారు తమ మనోభక్తులగు వ్యావహారిక వ్యవసాయపరిశ్రమయొక్క గౌరవమును ముఖ్యము దానిని హీనముగాచూచుటచే నాంగ్లేయ విద్యాగంధము సోకినవారేగాక ఇదివరకు కష్టపడి పనిచేయుచుండిన రయతులగువాడ కొంతమంది సోమరులగుచున్నారని నొకప్పుడ్రాసియున్నారు.

నల్లబా, చీమలు, ఈగలు, చిమ్మటలు మున్నగు క్రిముల బుట్టించు ప్రహసన
లను వశింపజేయును. టిక్క- 1. రి. టి. 0-5-0

దోమలను, ఈగలను నశింపజేయును పాఠదోలును.

12+0 కట్టలుగల పెద్ద 1-కి ల 12

మీ ఆశీర్వాదములకు చిరునవ్వు కడక టిండియను కల్లుజును, పోపును, పుస్తక పేటికలను చిరులనుండి కాపాడును.

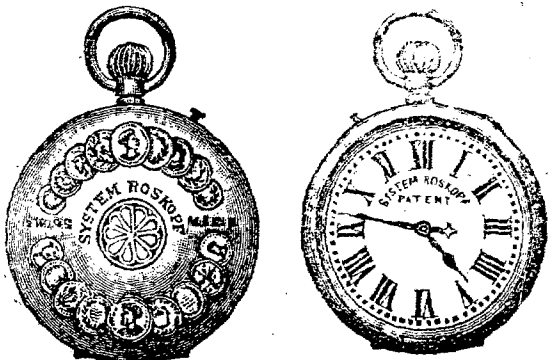
పేగు, ప్రైఫారిటీ మలేరియా రోగములు రాకుండ కాటాంబ నిమ్మ తాపా
డు చుండును. ఒకసారి ప్రయత్నించినవారు అదిలేక నిమిషమైన నుండనేరరు.
అనేక వస్తుప్రదర్శనములందు అనేక బంగారుపతకములను గొప్ప బహుమాన
ములను పొందినది. అజుని అందు కంపెనీ, ఒకానొక బహుమాన
చేయబడినది. పాడమపాట్లములు మాదిరియాయటవగాను అర్థకాచీర్తి శంఖప
కంపటము. పల్లెటూళ్లనుండి వ్రాయువారు తమ చిరునామా, పోస్టు, జిల్లా,
విడివిడిగా వ్రాయించవలయును.

సోలు వజ్రంట్లు:— టి. హర లింగు కొ.
 16 చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.
 286

సుచమ్యులకు వరప్రసాదము
దోమలు, నల్లలు, చీమలు,
చీమలు, ఈగలు మున్నగు పురు
గుల బాధల నుండి తొలగింప
జరుగు
ప్రపంచ ప్రసిద్ధిపడిన జపాను
మార్చి ౧౫నానా చేయబడినది.

శుభమును మెడలులీసిన రాస్తోపు గడియారం.
దీని 7 రం. ప్రత్యేక వాడకము యివ్వబడును.

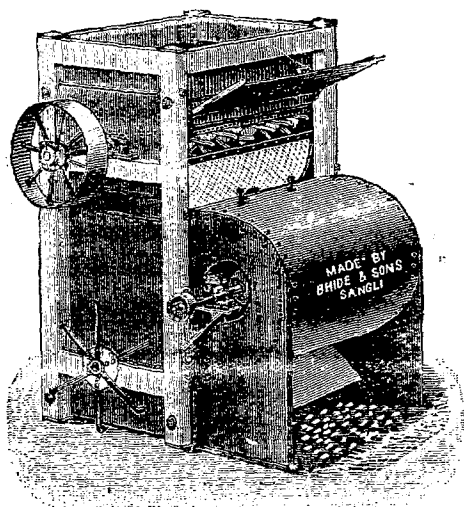

మంతు.

మెక.

ఈ గడియారముయొక్క మెక ప్రక్క 18 మెడలులీసిన
యందును, దీని శుభము పరుగెత్తిన భుమికినిను గుట్టె
సవారి చేసిన నిలవకుండా నడుచును. వేలకొలది నిక్షయము
అవుతున్నది. మొత్తమునీ చేయువారికి కూడ నుండా ఉండెదో
గమని. దీని వెల గొలుసుతో చేరి రు. 2-8-0.
విక్రొంద వాచ్ కంపెనీ, సాకారు పేట, మదరాసు

Bhide & Sons, Sangli (Bombay)
Manufacturers of Improved
Ground Nut Decorticator or opener

వేగ శైవ్యమును బలుచు

నూతనాభివృద్ధికొందినయంత్రము

ఈయంత్రము శతశాతకాయలను పగుల గొట్టుటకు
గాను నిర్మింపబడినది. అంతటి పుష్కల పగులగొట్టుటకుండా
కుభ్రముగా పలుచును బా బాయి మద్యము రాజధానులం
దన్ని భాగముల ప్రత్యేక దీక్షనీనది.

మాయంత్రమును గొనట నిక్కిలి లాభకరము.

విశేషములు తెలుసుకొని గోరక ఇంగ్లీషులో మాకు
వ్రాయించును.

బైడె అండు నన్ను, వాస్తి, బొంబాయి.

త్రికాలవర్ష అద్దము

మీకు భూతభవిష్యద్వర్తమానముల నెరుంగ
కోరికగలదేని మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలము
లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్భుత
మునకయి యోగ్యతాపత్రికములు మాకు వచ్చి
యన్నవి. ప్రేలు, పుష్పాలు, బిడ్డలు దీనియందు
సమృద్ధముగల వారదరు వారి యూహలను,
తత్ఫలితములను చెలిసికొనగలరు. దూరదేశముల
నున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమ
ములు, యుద్ధసమాచారములు, ఎర్రకమున లాభ
నష్టములు, వస్తువుల ధరలు ఇత్యాదితములు,
ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు మా యద్దము
తృప్తికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

కెడల చక్కని సీమ అద్దము 6 0 0
సీమ అద్దము 8 9 0
సామాన్య అద్దము 2 9 0

త్రికాలము ఆంగ్లేయ భాషలో వ్రాయవలెను.

ఆమాభాయి వాగ్భిజీ ఫటల్,

కరంసాడి. ఆనందపూర్ణముగా, కైరాజిల్లా

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad.
Via Anand. Kaira District.

చంద్రరేఖావిలాపము.

కటక విలాపితా మహాదశదశ కూచించి
జగ్గవి రచించిన హాస్యరస ప్రబంధరాజము.
“క. ఈకృతికి సుముగా గృహి. నేకపులున శివబాం
రిని దిగుదము...” అని కవియే ప్రస్తావించియున్నాడు.
రసోదితముగ సంస్కరింపబడినది. కాలికోటైదు రు. 1-0-0

నీతికథా చంద్రమాము — సుదీప్తము, కటిష్ఠము,
వారికావాలకు లండనుకు చదువదొనది. వెల 4. ఆదాయి.

అపూర్వసంఘంసృజనము. — అనన్యసాహస్య
దుగు ప్రహసనిశేషము. దీని భోజి కేరల మహారాష్ట్రము.
చదివిన కొలది చవు లూరుకు. ప్రతి 1-కి వెల 6 ఆదాయి.

కా కల్లకూరి గోపాలరావు

4, ఆచారప్పన్ సందు, బొంబాయి, మదరాసు.

కస్తూరి

విషజ్వర కలకు, కలరాకు, సంధికి, బాలింతకు
గోగములకు, వాతములకు, చిన్నబిడ్డల జబ్బులకు,
పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వత్ర
తెలిసియున్నది. కాని, కస్తూరి బంగారమున కన్న
ప్రియమగుటచేతను, నడనర సమయములందు
దొరకుట దుస్తరము. మా డిపోయంట్ల కస్తూరి
యంతిర పదార్థము శీవయును శేర్పబడవు. ఇంత
వరకు మా తావునుండి కొనినవారల కీ విషయము
తెలిసియున్నది. కొనినవా రొకసారి పరీక్షించిన
నిజము తెలియగలదు. అట్లు చేయుటవలన కలికి కస్తూ
రిని గొని మోసపోరు. తులు 1-కి రు. 30-0-0

గోరోజనము తులం గకి 2-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులం 1-కి రు. 2-0-0

అమృతాంజనండ్లపో, చెన్నపురి.

స్టెర్న్స్ వైన్ ఆఫ్ కాడ్లెవరువీక్ స్ట్రాక్

అహానుతో నూడినది. సా!
పోయిందేమో, బలహీనులకు
యు జనులకు యధా విమోచనం
గలదు. ఆరోగ్యమును, ఉత్సాహ
మును గలిగించును. మంచి తెలివి
లలో సయితము తృప్తికరముగ పని
చేయగలదు.

సిగ్గుతున్న పొండు, మున్న
ధీయనులకు వాగదర్శకం గాకకాని
యావధుకు.

అన్ని మందుల మాపులలో
విక్రయించబడును.

ఆంధ్రపత్రిక - దినపత్రిక

చందా వివరము.

12 మాసములకు ... రు. 15-0-0
6 " " ... ,, 7-8-0
3 " " ... ,, 3-12-0

ఆంధ్రపత్రిక - వారపత్రిక

12 మాసములకు ... రు. 2-8-0
సంవత్సరాది సంచికతో ,, 3-8-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

చెన్నపురి.

* ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.

30 విభముల బహుమతులతో 15 తులముగల డబ్బీ 1 కి రు. 1-0-0 తపాల ఖర్చులు 0-3-0.

రిజిష్టరు చేయబడిన “శకుంతలా” వెండుకలు పెరుగు సుగంధతైలము.

తాంబూలమాత్రం 22, కొండచిరుకలు 6, కాక నేవకబ్రూచి 1, పుకగుడలై 1, అత్తెనబిల్ల 1, వెంకటేశ బహుమతులు.

త్వరపడుడు! కొద్దిప్రతులే గలవు! మంచిసమయము!

విరోపాఖండ యుద్ధచరిత్రము

(మొదటిభాగము సిద్ధమైనది.) ధర 8 ఆకాలు మాత్రమే. పోస్టేజీ సహా 0-10-0.

ఈ యుద్ధచరిత్రము ఆంధరికి చెలి మనస్థి కులభక్తైశ్చి తేబతెలుగున వ్రాయబడియున్నది. మా ప్రకటన
కలనే భేదములేక ప్రకటించుకొనుచు, ఆంధ్రపత్రికల ప్రతినిధురూపముగ ముద్రించిన పుస్తకమిది కాదు. ఇతరులు
ప్రపంచవ్యాప్తమున లోకమున యావత్తు యుద్ధచరిత్ర విక్రయించు అబద్ధ గంధముకాదు “నిజముగా విరోపాఖండ
మున” జర్మని మొదలగు వానికి గలగు గుర్తుమునంతయు వివరించి వ్రాసియున్నది. ఈ యుద్ధ కారణములను ఆంధ్ర
చక్కగా తెలుసుకుట జర్మని గూర్చుత్తి మొదలిప్పటికను జరిగినవిషయములిం దున్నవి. విరోపాఖండము జరుగుటకు
పరిమైన కారణము తెలుంగగోరువారు ఈ మొదటి భాగమునందు వెలుపబడిన యా ప్రకరణముల ప్రకటనానితరకలెను.
జర్మని, ఫ్రాన్సు, ఆస్ట్రీయా మంగోళీల నిర్మాణమున గతకాలమున విరోపాఖా గలిగిన మార్పులు. జర్మని
యేకాధిపత్యమును స్థాపించుట, ఇటలీ యొకమత్తయందైన వింత ఆస్ట్రీయా ఏకాధిపత్యమును స్థాపించుట. జర్మని
యేకాధిపత్యము ఉచ్చదశయందు ఆధికారివస్తుంధము, రాజులమధ్య గ్రేటు బ్రిటన్ జర్మనియుచేసిన పోరాటాడ్యము
బొల్షిక్ టర్కీయుద్ధముల ఫలితములు. విరోపా ఖాండముల యుద్ధప్రశస్తియు ఆస్ట్రీయా మునుగా
చంపబడిన వెంకట సాగ్యభాషల యుద్ధప్రశస్తియు సాగ్యభాషలూంభించిన మరో యుద్ధవివరములు గలవు.
విరోపా చరిత్రము నింతిపులముగా విజకారగా సహితముగా నెవరును నిదిరకు వ్రాయలేదని పోకొక్కెర్నెలము
పుస్తకమును దీని చదివినవారి కీ విషయముల సత్యాసత్యములు తెలియును ఇందులో 80 పేజీలతో చిత్రపటములును,
6 భూగోళపటములును, 120 పుటల విషయము నున్నది. ఈ పుస్తకమును గోరువారికి వి. పి. మూలకమునందుపబడును.
వెంట వెంటనే తత్తయ్య భాగములు వెలువడుచుండును. ఇందుగా ఆర్థ పేదరున ముద్రించిన చక్కని ప్రతిములగవు.
ఇవ్వబడును. చిరునామా -- సువీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టు బాక్సు నెం 167, మద్రాసు. ఇ.

